

41 гл

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

“РАЗСЕКРЕТЕНО”

Строго поверително
от особена важност

ГОДИШЕН ОТЧЕТ

ЗА ДЕЙНОСТТА НА БАНКИТЕ ПРЕЗ 1972 ГОДИНА

СОФИЯ

"РАЗСЕКРЕТНО"

до

ПРЕДСЕДАТЕЛИ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
ДРУГАРЯ СТАНИО ТОДОРОВ
Т У Б

Д О К Л А Д

от КИРИЛ ЗАРЕВ, председател на
Българската народна банка

**ОТНОСНО: годишния отчет за дейността
на банките през 1972 година**

Другарю Председател,

Съгласно чл. 50 от Устава на Българската народна банка, представям Ви отчета за дейността на банките през 1972 година.

През отчетната 1972 година Българската народна банка, Българската външнотърговска банка и Държавната спестовна каса се ръководеха от решенията на Десетия конгрес на Българската комунистическа партия за изпълнение на програмата на партията за изграждане на развито социалистическо общество в нашата страна и на главната социално-икономическа задача за настоящата шеста петилетка и от решенията на Декемврийския пленум от 1972 година, който прие национална програма за по-нататъшно повишаване жизненото равнище на народа.

В основата на дейността на банките стояха и другите партийни и правителствени решения за по-нататъшно усъвършенствуване на икономическия механизъм, за продължаване и стабилизиране на линията за концентрация на производството, засилване внедряването на техническия прогрес и на тази основа - за по-нататъшно системно увеличаване на обществената производителност на труда и повишаване ефективността на производството и другите дейности в икономиката на страната.

Ръководство за действие на банките в обществено-икономическото развитие на страната през отчетната година беше и икономическата политика на партията и правителството за утвърждаване и

задълбочаване на специализацията и интеграцията на нашата икономика с икономиката на другите социалистически страни и преди всичко с икономиката на СССР.

Тези и други партийни и правителствени решения и мероприятия за развитие на икономиката с високи темпове в условията на изграждане на развито социалистическо общество в нашата страна създаваха реални условия за съответно ефективно осъществяване и на дейността на банките. В тази насока, още по-добри условия за ефективно провеждане на банковия контрол чрез лева в народното стопанство се създадоха и с одобрената през отчетната година от Секретариата на ЦК на БКП и Министерския съвет концепция за развитие на банковата система и въздействието ѝ върху възпроизводствения процес през следващите години.

През отчетната година банките проведоха редица организационни и други мероприятия за по-нататъшно подобряване на преустроената още през 1971 година цялостна банкова дейност за кредитиране, финансиране, контрол и съдействие на основните стопански единици в страната - държавните стопански обединения и аграрно-промишлените комплекси, както и за обслужване на населението.

Кредитните, финансовите и валутните ресурси на страната през отчетната година бяха по-рационално насочвани и пренасочвани към отделните стопански организации и отрасли, с оглед на изискванията за по-нататъшна интензификация на производствените процеси, за необходимите прогресивни изменения в структурата на производството, за реконструкция и модернизация на действащите производствени мощности, за комплексна механизация и автоматизация на производството и управлението и, във връзка с това - за по-ефективно използване на материалните и трудовите ресурси в икономиката на страната. Чрез провеждане на необходимите мероприятия за по-нататъшно усъвършенстване на кредитно-разплащателния и контролен механизъм, като използваха кредита, лихвата и другите икономически лостове, с които разполагат, през отчетната година банките повишиха степента на контрола чрез лева в народното стопанство и по-ефективно въздействаха и съдействаха на стопанските организации за изпълняване и преизпълняване както на възложените им стопански и финансови задачи по държавния план, така и на задачите по насрещните им планове.

През отчетната 1972 година, която е втората година от настоящата шеста петилетка, по предварителни данни, по някои от основните показатели на единния план за общественно-икономическо развитие на страната са постигнати следните темпове на нарастване в сравнение с 1971 година:

1. Обществен продукт.....	7 %
2. Произведен национален доход.....	7 %
3. Обща продукция на държавната и кооп. промишл..	8,3 %
4. Обща селскостопанска продукция.....	4,8 %
5. Транспорт за общо ползуване:	
Превозени товари.....	5,2 %
Превозени пътници.....	5 %
6. Въннотърговски стокообмен.....	10,5 %
В това число:	
Износ.....	10,1 %
Внос.....	11 %
7. Обществена производителност на труда.....	6,5 %
8. Парични доходи на населението.....	5,7 %
9. Стокооборот на дребно.....	6,7 %
10. Промислени услуги за населението.....	10 %

От приведените данни произлизат следните основни изводи:

- Общо взето, и през отчетната втора година на шестата петилетка се реализираха високи темпове на общественно-икономическото развитие на страната.

- Продължи да нараства материално-техническата база на страната за изграждане на развито социалистическо общество.

- Както и през предшестващите години, налице е подчертано индустриално развитие на икономиката.

- Разширена е ролята на интензивните фактори, в резултат на което значително е повишена ефективността на икономиката. Високият темп на икономически растеж е постигнат при минимално нарастване на броя на заетите лица в сферата на материалното производство. От нарасналата обществена производителност на труда с 6,5 % е реализиран 95 % от годишния прираст на произведения национален доход.

- Повишено е жизненото равнище на населението.

- Разшириха се материалните предпоставки за изпълняване на решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП за по-нататъшно комплексно подобряване на жизнения уровень на народа.

- Разшири се и се задълбочи участието на нашата страна в социалистическата интеграция.

През отчетната 1972 година основните дейности на банките са изпълнени както следва:

I. ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ

Конкретните задачи на Българската народна банка в областта на емисионната ѝ дейност през отчетната 1972 година са отразени в утвърдения от Министерския съвет касов план както следва:

Таблица № 1
(в млн. лева)

Показатели	Отчет 1971 година	1972 г.		Процент на:	
		план	отчет	изпълн. на плана	1972 г. към 1971
<u>ПОСТЪПЛЕНИЯ</u>					
Стокооборот	3 872	4 096	4 653	113,6	120,2
Транспорт	287	308	303	98,3	105,5
Комунал. и общ. услуги	199	219	219	100,0	109,8
Култур. и спортни меропр.	28	28	28	100,0	100,0
Данъци и такси	77	78	86	110,0	111,3
П.т.т.станции	623	653	27	4,2	4,4
Държавна сп. каса	-	-	-	-	-
Други постъпления	262	273	279	102,2	106,7
Всичко постъпления	5 348	5 655	5 595	99,0	104,6
Остатък на обор. каса в нач. на годината	13	-	9	-	-
Емисионен резултат - пуснати пари в обръщ.	79	63	139	-	-
Баланс:	5 440	5 718	5 743	-	-
<u>ПЛАЩАНИЯ</u>					
Заплати	3 492	3 707	3 665	98,6	104,7
Помощи и обезщетения	353	371	368	99,1	104,1
Т К З О	849	878	898	102,3	105,8
Селскост. произведения	113	114	140	122,4	124,0
П.т.т.станции	-	-	-	-	-
Държавна сп. каса	212	231	206	88,9	97,0
Други плащания:	412	417	455	109,2	110,4
Всичко плащания:	5 431	5 718	5 732	100,2	105,5
Остатък на обор. каса в края на годината	9	-	11	-	-
Емисионен резултат - да се изт. от обръщ.	-	-	-	-	-
Баланс:	5 440	5 718	5 743	-	-

Развитието на плащанията, които представляват основната част от паричните доходи на населението, протече, общо взето, в рамките на плана. Общата сума на плащанията през годината възлиза на 5,732 милиона лева при план 5 718 милиона лева, или изпълнение е 100,2 %. В сравнение с 1971 година плащанията нараснаха с 5,5 % при реализирано нарастване през 1971 година с 6,1 %.

Основните плащания за заплати достигнаха за годината 3 661 милиона лева при план 3 707 милиона лева, или изпълнението е 98,6%. В сравнение с 1971 година изплатените суми за заплати нарастват с 4,7 % при реализирано нарастване през 1971 година със 7,1 %. Разходването на фонда на работната заплата през годината протече в условията на повишена роля на интензивните фактори във всички отрасли на народното стопанство. Така, в промишлеността 72,3 % от приходите на продукцията са осигурени за сметка на повишената производителност на труда.

Плащанията на ТКЗС за трудово възнаграждение на кооператорите и за други разходи в налични пари се реализираха в размер на 898 милиона лева при план 878 милиона лева - изпълнение 102,3 %. В сравнение с 1971 година изплатените суми на ТКЗС нарастват с 5,8 %, като това нарастване иде главно от първото тримесечие на годината, когато на стопанствата се изплатиха значителни парични суми за окончателно разплащане с кооператорите за 1971 година.

Чувствително нарастване отбелязаха през годината плащаният за изкупуване на селскостопански произведения, като достигнаха 220 милиона лева (140 милиона лева от касите на банката и 80 милиона лева, изплатени от постъпленията от стокооборотата на потребителните кооперации в селата) срещу изплатени през 1971 година 189 милиона лева. Основната част от тези плащания са за изкупуване на добитък от населението, годишният план за което е изпълнен със 17,1 %. Освен това, в изплатените на ДОО "Родопи" суми за изкупуване на селскостопански произведения са включени и сумите, които обединението е изплатило на производители вместо фураж, съгласно 477-то решение на Министерския съвет от 19 октомври 1972 година.

Твърде голямо е нарастването и по сборния показател "Други плащания", в който са отразени плащанията за командировки - около 100 милиона лева, плащанията за изкупена чужда валута - 72 млн. лева, плащанията за стопанско-оперативни разходи на организациите и учрежденията, повторно изтеглените депозирани заплати и други.

Общата сума на постъпленията в налични пари в касите на банката през 1972 година е 5 595 милиона лева при план 5 655 милиона лева, или изпълнението е 99,0 %. В сравнение с 1971 година постъпленията нарастват с 4,6 %, при реализирано нарастване през 1971 година с 5,4 %.

Основните постъпления в налични пари от стокооборота, както и самият стокооборот и покупателният фонд на населението се реализираха през годината както следва:

(В милиони лева)

	<u>План</u>	<u>Отчет</u>
Покупателен фонд на населението	5 710	5 685
Ведомствен стокооборот	<u>620</u>	<u>693</u>
Всичко стокооборот на дребно	6 330	6 378
Процент на инкасация	83,7	82,7
Постъпления в налични пари от стокооборота	5 300	5 275
От тях:		
В касите на банката	4 096	4 653
В пощите и ДСК	1 127	542
Разходвани за изкупуване на селскостопански произведения	77	80

Поради чувствителното нарастване на ведомствения стокооборот, реализираните постъпления в налични пари от стокооборота са с 25 милиона лева по-малко от предвидените, въпреки че държавният план за стокооборота е изпълнен с 48 милиона лева. Реализирания ведомствен стокооборот през 1972 година надхвърли значително планирания и е със 100 милиона лева по-голям от този за 1971 година. Относителният му дял в общата сума на стокооборота на дребно е 10,9 % за 1972 година срещу 9,9 % за 1971 година. Основната причина за нарастването на ведомствения стокооборот са естествено нарастналите продажби за домакинско снабдяване на почивни станции, деток градини и лехи, болници, поликлиники, заводи и други, а в някои случаи и продажби за материално-техническото снабдяване на трудово-производителни кооперации и промкомбинати. В някои случаи обаче, влияние върху нарастването на ведомствения стокооборот оказват и увеличените продажби на стоки за обзавеждане на предприятия, учредения и организации, при които в известна степен се отклоняват търсени от населението дефицитни стоки. В такива случаи се създават затруднения в регулирането на паричното обръщение, тъй като се намаляват възможностите за снабдяване на населението, респективно за връщане на пуснатите в обръщение пари чрез стокооборота.

Допълнително влияние за намаляване на относителния дял на паричните доходи на населението, които се насочва към стокооборота, оказва и непълното задоволяване на платежоспособното потребителско търсене с редица стоки - месо, колбаси, строителни материали, водопроводни материали, електроматериали и други. Въпреки това, нарастването на доходите на населението общо взето съответствува по темп на нарастването на разходите му за покупка на стоки. При общо изразходвани за покупка на стоки през 1971 година 5 000 милиона лева, през 1972 година тези разходи възлизат на 5 275 милиона лева или с 275 милиона лева повече - 5,5 %, при нарастване на паричните доходи на населението с 5,7 %. Обаче неблагоприятно е това съотношение в окръзите Кърджали, Кюстендил, Пазарджик, Сливотра, София - окръга, Телбухин и Търговище, където нарастването на постъпленията от стокооборота е с 3 и повече пункта по-малко от нарастването на доходите на населението, отразени в общата сума на плащанията в налични пари.

Постъпленията от нестокови услуги на населението - транспортни, комунално-битови, културни и спортни се реализираха съобразно предвиденията. Тези услуги обаче представляват значителен и все още непълно използван резерв за увеличаване на постъпленията в налични пари в касите на банката и подобряване на съответствието между паричните доходи и разходи на населението. Въпреки непрекъснатото разрастване на комунално-битовите услуги, състоянието им е все още незадоволително и не отговаря на потребностите и доходите на населението. Това налага мерките, които се вземат за подобряване и разширяване на тези услуги да продължат занаяпред с още по-голяма настойчивост, за да може все по-голям дял от доходите на населението да се насочва към услугите, с оглед на по-пълно задоволяване на нарастващите нужди.

В резултат на реализираното развитие на плащанията и постъпленията, през годината се реализира нарастване на паричното обръщение със 139 милиона лева, което е значително по-голямо, както от предвиденото по плана - 63 милиона лева, така и от реализираното през 1971 година - 79 милиона лева.

Към 31 декември 1972 година паричното обръщение достигна 966 милиона лева срещу 827 милиона лева към същата дата на 1971 година, или нарастване с 16,8 %.

Динамиката на средномесечния размер на паричното обръщение отразява постепенното увеличаване на парите в обръщение през годи-

ната, както и сезонните колебания в обема на налично-паричния оборот. В съответствие с това, най-нисък е средномесечният размер за м.януари - 818 милиона лева, а най-висок е средномесечният размер за м.декември - 940 милиона лева.

Средногодишният размер на паричното обръщение, който характеризира трайните тенденции в неговото развитие, се е развивал през последните три години както следва:

Таблица № 2

(В милиони лева)

Година	Средногодишен размер на паричното обръщ.	Нарастване спрямо предиш. година	Индекс на нарастване		Скорост на паричното обръщение	
			базисен	верижен	в дни	в коефициент
1970	740	54	100,0	100,0	46,7	7,71
1971	791	51	106,9	106,9	47,1	7,65
1972	891	100	120,4	112,6	50,0	7,20

Като абсолютното, така и относителното нарастване на средногодишния размер на паричното обръщение през 1972 година е значително по-високо от реализираното през 1971 година.

Нарастването на средногодишния размер на паричното обръщение, което е свързано със задържане на повече пари в каналите на обръщението, доведе до засилване на тенденцията към намаляване на неговата скорост на обръщението, отразена през касите на банката. Докато за 1971 година тази скорост се задържа почти на равнището на 1970 година, през 1972 година се отбелязва спадане на същата.

Отбелязаното нарастване на паричното обръщение през 1972 година се дължи не само на икономически причини, но и на чистите организационни причини. Така, от началото на годината бе увеличен лимитът на оборотните взем на банковите клонове с 9 милиона лева, както и на касовите лимити на редица организации и учреждения с около 6 милиона лева, което фактически не представлява увеличение на парите в обръщение у населението. В същата насока влияние оказа и въведеният нов начин за инкасиране постъпленията от стокооборота на потребителните кооперации в селата със ценни пратки, който начин облекчи твърде много Н.т.т. станции, като ги освободи от излишно броење на пари, но в същото време доведе до известно забавяне на инкасото и задържане на пари в каналите на обръщението.

Развитието на паричното обръщение се обуславя непосредствено от развитието на паричните доходи и разходи на населението, които образуват основата на наличнопаричния оборот и определят потребността от налични пари за неговото обслужване. През 1972 година обаче паричните доходи на населението наразнаха в сравнение с 1971 година с 5,7 %, стокооборотът за населението (покупателният фонд) с 5,5 %, а средногодишният размер на паричното обръщение - с 12,6 %.

Освен от посочените организационни причини, чувствителният нарастване на паричното обръщение през годината е обусловено, преди всичко, от незадоволителното развитие на пропорцията между паричните доходи на населението и стокооборота. Развитието на тази пропорция през изтеклите две години на нещата петилетка, съпоставено с базисната 1970 година, се вижда от следните данни:

Таблица № 3
(В млн. лева)

Година	Парични доходи на населението	Стокооборот на дребно на населението		Прираст на влоговете (без лихвите)	
		сума	в % от доходите 3 : 2	сума	в % от годишните доходи: 5 : 2
1	2	3	4	5	6
1970	7 747	5 085	65,64	459	5,92
1971	8 282	5 396	65,15	522	6,30
1972	8 750	7 685	64,97	634	7,30

Относителният дял на паричните доходи на населението, който се насочва към покупка на стоки, е с тенденция на спадане, която продължава и през 1972 година. Причината за това е непълното задоволяване на платежоспособното потребителско търсене, в следствие на недостатъчния обем и особено на незадоволителната структура на стоковите фондове, която не отговаря на потребителското търсене. Въпреки, че снабдяването на населението непрекъснато се подобрява, значителен брой стоки за потребление все още не се произвеждат и внасят в достатъчни количества и нуждите от тях не се задоволяват напълно. Такова беше през отчетната година положението с месето, колбасите, строителните материали, електроматериалите, водопроводните материали, мебелите и други.

В условията на непълно задоволяване платежоспособното потребителско търсене въпросът за балансиране на паричните доходи и разходи на населението и за поддържане на стабилно парично обръщение се решава във все по-голяма степен със спестяванията. Данните показват, че срещу намаляване на относителния дял на доходите на населението, насочван към покупка на стоки, дялът за спестявания непрекъснато се увеличава. Към 31 декември 1972 година общата сума на влоговете достигна 5 225 милиона лева, от които 4 118 млн. лева са обикновени и 1 107 милиона лева - жилищно-спестовни влогове. През годината нараснаха с по-висок темп жилищно-спестовните влогове - 21,2 % и с по-нисък темп - 14,8 % - обикновените влогове. Докато голямото нарастване на жилищно-спестовните влогове отразява насилвения стремеж у населението към разрешаване на жилищния въпрос и едновременно с това и все още незадоволителния обем на жилищното строителство, значителният ръст на обикновените влогове е, до голяма степен, резултат на непълно задоволяване на потребителското търсене на населението.

Непълното задоволяване на платежоспособното потребителско търсене през 1972 година е в тясна връзка със съществуващото и през предшестващите години несъответствие между покупателната способност на населението и стоковите фондове. Това се вижда от следните данни:

Таблица № 4

(В млн. лева)

Година	Покупателна способност на населението (пари в обръщ. и влогове на 31.XII., без жилищносп. влогове)			Стокови запаси в търговията на 31.XII.	Процент на стоковото обезпеч. на покуп. способност 5 : 4
	пари в обръщение	влогове	всичко		
1	2	3	4	5	6
Средно за V-та петилетка	631	2 416	3 047	1 415	46,5
1970 г.	749	3 144	3 893	1 626	41,8
1971 г.	828	3 587	4 415	1 667	37,7
1972 г.	966	4 118	5 084	1 763	34,7

В сравнение с 1970 година покупателната способност на населението, изразена в общата сума на парите в обръщение и спестяванията, нараства с 30,6 % докато стоковите запаси в търговията нарастват само с 8,4 %. Вследствие на това, степента на стоковото

обезпечение на платежоспособното потребителско търсене непрекъснат спада. Разбира се, не цялата сума на парите в обръщение и на влоговете може да бъде насочена едновременно за покупка на стоки. Очертаната тенденция обаче е неблагоприятна, като се има пред вид, че стабилността на паричното обръщение и на покупателната сила на лев се градят преди всичко на равновесието между парите и стоките запаса, но при подходяща структура.

Върху стокното обезпечение на платежоспособното потребителско търсене отрицателно влияние оказва не само недостатъчният обем на стоките запаса, но и незадоволителната им структура, която не съответствува на потребителското търсене. Значителна част от наличните стокни запаси представлява некачествени, демодирани и залежали стоки, които не се търсят от населението и поради това не могат да служат за обезпечение на парите в обръщение. За общото стойностно обезпечение на покупателния фонд на населението стои незадоволено потребителско търсене по отделни групи стоки, последица от което е неоправдано задържане на пари у населението. Необходимо е още по-ефективно да се използват възможностите на промишлеността и вноса за увеличаване на стокните фондове и подобряване на структурата им, за да се ускори решаването на въпроса за възможно най-пълно задоволяване на платежоспособното потребителско търсене, като основна предпоставка за стабилно парично обръщение.

Освен от степента на стокното обезпечение на покупателната способност на населението, стабилността на паричното обръщение се определя и от равнището на цените на дребно на стоките и услугите. През 1972 година държавните цени на дребно запазиха тенденцията си към стабилност, което създаде благоприятни условия за развитие на паричното обръщение. Развитието на индекса на цените на дребно и на покупателната сила на лева се вижда от следните данни:

Таблица № 5

Г о д и н и	Индекс на държавните цени на дребно	Индекс на покупателната сила на лева
1970	100	100
1971	100	100
1972	99,9	100,1

На основата на стабилното развитие на държавните цени на дребно, което е характерно за нашата социалистическа икономика, покупателната сила на лева също запази своята стабилност.

X

През 1972 година се положиха грижи за по-нататъшно подобряване организацията на касовата работа при банката, с оглед да се повиши производителността на труда на касовите работници, да се поевтинят касовите операции и в същото време да се повиши още повече качеството на обслужването на организациите и учрежденията. В тази насока се взеха мерки за освобождаване на касовите служби при банката от някои неприсъщи за тях дейности, въведе се по-рационален начин за опаковане на монетите в пластмасови торбички и пр.

За 1972 година общият приходен и разходен касов оборот на банката достигна 12 973 милиона лева срещу 12 193 милиона лева през 1971 година, или нарастването е 6,4 %. В същото време броят на касовите работници се е увеличил само с 0,4 %, като производителността на труда се е повишила с 6,3 %. За облекчаване на касовите работници и за по-нататъшно повишаване на производителността на труда на един касов работник, към края на 1972 година 17 банков клонове бяха снабдени с високпроизводителни машини за броене на банкноти, като се предвижда с такива машини да бъдат снабдени и други банков клонове в непродължително време.

Постоянно внимание се отделяше през годината за контролиране купюрния строеж на парите в обръщение и за привеждането му в съответствие с действителните потребности на наличнопаричния оборот. Развитие на купюрния строеж на парите в обръщение през последните години се вижда от следните данни:

Таблица № 6

(В милиони лева)

Купюри	31.XII.1970 г.		31.XII.1971 г.		31.XII.1972 г.	
	мили- они ле- ва	относит. тегло %	мили- они ле- ва	относит. тегло %	мили- они лева	относит. тегло %
БАНКНОТИ						
1 лев	27,1	3,8	28,5	3,6	30,5	3,3
2 лева	60,4	8,4	61,5	7,8	64,3	7,0
5 лева	225,8	31,6	247,5	31,3	290,2	31,3
10 лева	243,7	34,1	277,1	35,0	330,6	35,7
20 лева	157,9	22,1	177,3	22,3	210,0	22,7
Всичко:	714,9	100,0	791,9	100,0	925,6	100,0
МОНЕТИ						
1 стотинка	2,2	6,6	2,4	6,7	2,6	6,5
2 стотинки	2,4	7,1	2,6	7,3	2,9	7,1
5 стотинки	2,2	6,6	2,5	7,0	2,8	6,8
10 стотинки	6,4	18,9	6,7	18,8	7,4	18,2
20 стотинки	6,7	19,8	6,9	19,3	7,6	18,9
50 стотинки	5,1	15,3	5,8	16,2	6,3	15,5
1 лев	4,7	13,8	4,4	12,3	5,3	13,0
2 лева	3,2	9,5	2,8	7,8	3,2	7,8
5 лева	0,9	2,4	1,6	4,0	2,5	6,2
Всичко:	33,8	100,0	35,7	100,0	40,6	100,0

Характерна тенденция в развитието на купюрния строеж на банкнотите е намаляването на относителното тегло на банкнотите от по-дребни купюри - 1 и 2 лева и увеличаването на относителното тегло на банкнотите от по 10 и 20 лева. Тази тенденция се обуславя от растещата паричните доходи на населението и общия обем на наличнопаричния оборот, както и от измененията в структурата на стокооборота в посока на увеличаване относителния дял на стоките за дълготрайна употреба, които са обикновено с по-голяма стойност.

Купюрният строеж на монетите е сравнително стабилен и възникналите колебания в него имат обикновено временен характер.

Наред с грижите за поддържане оптимален купорен строеж на парите в обръщение, улесняващ в максимална степен разплащанията с налични пари, през годината се отделяше постоянно внимание и за поддържане на необходимата култура на банкнотното обръщение, като негодните банкноти и монети съевременно се изтегляха от обръщение и се заменяха с нови. Във връзка с това, през годината бяха изтеглени от обръщение негодни банкноти за 101 милиона лева срещу изтеглени през 1971 година негодни банкноти за 92 милиона лева.

През 1972 година бе пусната в обръщение сребърна възпоменателна монета от 5 лева по случай навършването на 250 години от рождението на Паисий Хилендарски. Извърши се подготвителната работа за пускане в обръщение на възпоменателни монети по случай навършване на кръгли годишнини от гибелта на Васил Левски, от рождението на Добри Чинтулов и от Септемврийското въстание 1923 година.

През отчетната година народното стопанство бе снабдявано редовно с необходимото злато и сребро за производствени и други цели. Общо бе отпуснато 650 кг злато, в това число за заболяване - 205 кг и за бижутерийни нужди 153 кг. На промишлените предприятия се отпусна за производствени нужди 58 тона сребро.

II. КРЕДИТИРАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО ЗА ОБОРОТНИ СРЕДСТВА И ЗА КАПИТАЛНИ ВЛОЖЕНИЯ

A. Развитие, структура и използване на кредитните ресурси и кредитните вложения

Развитието и използването на кредитните ресурси през 1970 година и първите две години на шестата петилетка се вижда от следната таблица:

Таблица № 7

(в млн. леве)

1	1970г.	1971г.	1972г.	Индекс		Темп на средно-годинишния прераст
	отчет	отчет	отчет	1971/ 1970	1972/ 1971	
	2	3	4	5	6	7
Ресурси - всичко:	7569	8392	10330	110,9	123,1	16,8
От тях:						
I. За оборотни средства	4629	4857	5328	105,1	112,7	12,2
В т.ч.:						
1. Фондове на БНБ	239	241	274	100,8	113,7	7,1
2. Разпл. и фонд. сметки	965	1102	1330	114,2	120,7	17,4
3. Бюдж. и извънбюджетни средства	523	369	466	70,6	126,3	-
4. Сметки на ДСК	940	1187	1469	126,3	123,8	25,0
5. Сметки на ДЗИ	56	82	59	146,4	72,0	2,7
6. Други ресурси-всичко	1906	1886	2230	98,9	118,2	3,2
В т.ч.:						
а) емисия	749	827	966	110,4	116,8	13,6
б) БВБ	837	911	1019	108,8	111,9	10,3
в) пасивно салдо и др.	209	37	134	17,7	362,2	-
г) преценка от пар. реформа	111	111	111	100,0	100,0	-
II. За капитални вложения	2940	3525	4502	119,9	127,7	23,7
В т.ч.:						
1. Фонд "Високо-ефект. кап. влож."	-	33	36	-	109,1	9,1
2. Д С К	1725	2097	2547	121,6	121,5	21,5
3. Депозити	57	85	105	149,1	123,5	36,0
4. Средства от самооблагане	59	69	79	116,9	114,5	15,4

1	2	3	4	5	6	7
5. Средства от бюджета	734	268	-	36,5	-	-
6. Фонд "Пенсиониране на селските стопани-кооператори"	10	4	-	40,0	-	-
7. Фондове на банката	-	-	-	-	-	-
8. Фонд "РТУ"	135	192	353	142,2	183,9	32,0
9. Разпл.с/ки за обекти, изпълнявани по стоп.начин	23	27	32	117,4	118,5	18,4
10. Свободни с/отва и резерв.от пл.за финанс.кап.влож.	197	574	1319	291,4	229,8	-
11. Иззети обор.с/отва от стр.монт.организации	-	176	31	-	17,6	-
К р е д и т и						
Кредити - всичко:	7569	8392	10330	110,9	123,1	16,8

От тях:						
I. За оборотни с/ства	4483	4472	4761	99,8	106,5	3,1
1. Редовни	3962	4147	4633	104,7	111,7	8,1
2. Просрочени	521	325	128	62,4	39,4	-
II. За незавърш.с-во и проектиране	368	1310	3328	356,0	254,0	-
1. Редовни	343	951	2791	277,3	293,5	-
2. Просрочени	25	359	537	-	149,6	-
III. За капит.влож.	2718	2610	2241	96,0	85,9	-
1. Редовни	2650	2594	2221	97,9	85,6	-
2. Просрочени	68	16	20	23,5	125,0	-

Бързото развитие на кредитните ресурси през двете години на петтата петилетка е резултат на сложните икономически процеси, породени от ускореното развитие на народното стопанство, от изменението на начина на заплащане на капиталните вложения, съгласно новия Правилник за капиталното строителство за готов обект и свързаното

с това разширяване обхвата на банковия кредит за пълния размер на незавършеното строителство.

Изменения в размера на кредитните ресурси настъпват и вследствие на неизпълнението на плана за въвеждане в действие на основните фондове, поради което в края на годината по баланса се явява допълнителен ресурс за разплащане на пускови обекти през следващата година. В края на 1970 г. блокираните суми по резервирани и неуловени източници за финансиране на капиталните вложения - без банковия кредит, възлизат на 197 млн. лева, в края на 1971 година нарастват на 655 млн. лева, а в края на 1972 година - на 1020 млн. лева.

Ако се ототрани влиянието на блокираните средства за разплащане на пускови обекти, невъведени в действие до края на текущата година, които са строго целеви и подлежат на разходване през същите години, то средногодишният темп на нарастване на кредитните ресурси възлиза на 12,6 %. При това, в края на 1972 година в сравнение с остатъците в края на 1970 година, ресурсите, пряко свързани с производството, се увеличават с 3 %, докато средногодишният темп на нарастване на непрякосвързаните с производството е 18,8%.

Измененията, които настъпват в ресурсите, пряко свързани с производството, са резултат от компенсираното влияние от нарастването на остатъците по фондовите и разплащателни сметки - средногодишен темп на нарастване 17,4 %, остатъците по дългосрочните депозити (на ДСК, ДЗИ и Булстрад) - средногодишен темп на нарастване 35,0 %, както и сравнително бързото развитие на ресурсите, непряко свързани с производството. В резултат на тези изменения в банката се яви излишък от ресурси и тя възстанови на бюджета значителна част от предоставените ѝ през предшестващите години средства за кредитиране на стопанските организации за капитални вложения. Сумите по сметките, отчитащи тези средства, от 734 млн. лева в края на 1970 година намаляха на 31 млн. лева в края на 1972 година. Освен това, през 1971 година в сравнение с 1970 година остатъците от средства по републиканския бюджет от минали години се намаляха от 237 млн. лева на 49 млн. лева, поради насочването им за покриване загубите на някои стопански организации, възникнали във връзка с реформата на фабрично-заводските цени.

В резултат на тези изменения, относителното тегло на стабилните източници по кредитния план на банката (фондово на банката, остатъците по републиканския бюджет от минали години, преоценката от паричната реформа, дългосрочните депозити и предоставените бюджетни средства за кредитиране на капиталните вложения) от 18,4% през 1970 година намаляват на 6,1% през 1972 година.

Намаляването на предоставените бюджетни средства за кредитиране на капиталните вложения и незавършеното строителство доведе до насочването на значителни средства от остатъка по сметката на ДСК при БНБ като източник по кредитния план за капитални вложения и незавършеното строителство. Насочените средства от сметката на ДСК за капитални вложения и незавършено строителство, включително отклонените средства от кредитния плана за оборотни средства по кредитния план за капитални вложения за 1970 година възлизат на 70,9%, за 1971 година - 75,9% и за 1972 година - 90,0%.

Развитието на brutния размер на ресурсите, непряко свързани с производството се вижда от следната таблица:

Таблица № 8
(в млн. лева)

Показатели	1970г.	1971г.	1972г.	Индекси:	
				1971: 1970	1972: 1971
I. Задължения на държавата към населението	4648	5328	6191	114,6	116,2
В това число:					
а) всичко влогове	3899	4500	5225	115,4	116,8
б) емисия	749	828	966	110,5	116,7
II. Задълж. към чужбина в несоц. валута	1019	1187	1337	116,4	112,7
Всичко задължения:	5667	6515	7528	114,9	115,6

Средногодишният темп на нарастване на задълженията за първите две години на шестата петилетка възлиза на 15,3%, в това число на задълженията на държавата към населението - 15,4% и на задълженията към чужбина в несоциалистическа валута - 14,5%.

Значителното нарастване на ресурсите, непряко свързани с производството, води до по-бързото нарастване на техния прираст в сравнение с прираста на националния доход. Така, за 1972 година прирастът на националния доход възлиза на 669 млн. лева, а на всички задължения - 1013 млн. лева, в това число на задълженията на държавата към населението - 863 млн. лева и задълженията на банката към неосоциалистическите страни - 150 млн. лева. За отбелязване е, че тази тенденция се запазва по отношение на задълженията към населението и с плана за 1973 година.

По принцип, растежът на спестяванията на населението дава положително отражение върху икономическото развитие на страната, тъй като тези средства се използват най-пълно за изграждане на материално-техническата база. Заедно с това, високият ръст на спестяванията и емисията са показатели за известни недостатъци при осигуряване на населението с търсени от него стоки и задоволяване с жилища.

През 1972 година банковата система продължи да използва външни кредити за финансиране на народното стопанство, което спомага за поддържането на високи и стабилни темпове в развитието на страната. Трябва да се отбележи, че увеличението на ползваните чужди кредити през 1972 година е по-умерено в сравнение с предишните години. Наред с това, през годината банките проведоха редица мерки, с цел да се подобри структурата на ползуваните външни кредити. Това позволи да се постигне поевтиняване на ползуваните външни кредити и да се укрепят резервите на банките. През годината, независимо от това, че са ползувани повече външни кредити в сравнение с плана, беше постигната икономия от лихви в размер на 9 млн. валутни лева.

Структурата на ползуваните от чужбина кредити в конвертируема валута през последните три години е следната (към 31.XII.):

	1970 г.		1971 г.		1972 г.	
	хил.вал. лева	%	хил.вал. лева	%	хил.вал. лева	%
I. Сток.кредити	303400	27,46	275121	23,18	215221	16,09
II. Инвест.кред.	286800	25,96	273241	23,03	254841	19,06
III. Фин.(средноср.)	175000	15,90	214723	18,10	505733	37,82
IV. Фин.(краткоср.)	338900	30,68	423480	35,69	361488	27,03
Всичко:	1104100	100,0	1186565	100,0	1337283	100,0

Увеличението на финансовите средносрочни кредити е резултат на използването от БВБ на благоприятната конюнктура на международните кредитни пазари през 1972 година, като бяха договорени средносрочни финансови кредити в размер на 318 млн. вал. лева. Това даде възможност за намаляване размера на така наречените "горещи пари" и превръщането им в средносрочни кредити, а от там - и за известно намаляване на напрежението в платежния баланс.

От друга страна, договорените през 1972 година средносрочни финансови кредити създадоха условия за увеличаване на валутния резерв с около 60 %. При това положение, валутният резерв покрива 15,5 % от общия размер на задълженията срещу 10,5 % за 1971 година.

За да се подобри още повече ефектът от използването на чуждестранните кредити, съществено значение има ритмичността в изпълнението на вноса и износа. Необходимо е да се отбележи, че през 1972 година и в тази област беше направена положителна крачка като се постигна подобрене на ритмичността на износа по тримесечия. Наред с това обаче, в рамките на отделните тримесечия се допусна значителна неритмичност в износа, която принуждаваше банките да използват в по-големи размери краткосрочните кредити, които са с висок лихвен процент. Структурата на износа за неосоциалистическите страни по месеци се вижда от следните данни:

	М е с е ц и											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
лв.	17,7	24,1	49,3	20,5	21,3	59,7	22,0	36,5	65,0	28,2	40,4	115,3
вос	3,5	4,8	9,8	4,2	4,3	11,9	4,4	7,3	13,0	5,6	8,1	23,1

Данните показват, че все още не е постигнат прелом в дейността на външотърговските организации относно ритмичното изпълнение на плана за износа. Същевременно, налице е постоянен стремеж за предсрочен внос, с което в определени периоди на годината се затрудняват разплащанията с чужбина.

Очевидно се налага необходимостта за предприемането на допълнителни ефикасни мерки за подобряване ритмичността на износа, особено за капиталистическите страни и по месеци.

Б. КРЕДИТИРАНЕ ЗА ОБОРОТНИ СРЕДСТВА

Развитието на кредитите за оборотни средства за 1970 г. и първите две години на шестата петилетка общо и по отрасли на народното стопанство се осъществява, както следва:

Таблица № 9

(в млн. лева)

Показатели	1970 г.		1971 г.		1972 г.	
	отчет		отчет		отчет	
	сума	%	сума	%	сума	%
Общо за народ. стопанство	4483	100,0	4472	100,0	4761	100,0
в т.ч. редовни и с повишен лихвен % просрочени	3962 521	88,4 11,6	4147 325	92,7 7,3	4633 128	97,3 2,7
Промисленост	1677	37,2	1618	36,2	1811	38,0
в т.ч. редовни и с повишен лихвен % просрочени	1482 195	88,4 11,6	1406 212	66,9 13,1	1754 57	96,9 3,1
Селско и горско стопанство	458	10,3	441	9,9	438	9,2
в т.ч. редовни и с повишен лихвен % просрочени	430 28	93,9 6,1	410 31	93,0 7,0	420 18	95,9 4,1
Строителство	331	7,4	305	6,8	317	6,7
в т.ч. редовни и с повишен лихвен % просрочени	212 119	64,0 36,0	256 49	83,9 16,1	279 38	88,0 12,0
Транспорт и съобщения	11	1,2	10	0,2	22	0,5
в т.ч. редовни и с повишен лихвен % просрочени	2 9	18,2 81,8	6 4	60,0 40,0	22 -	100,0 -
Вътрешна търговия	1067	23,9	1143	25,6	1253	26,3
в т.ч. редовни и с повишен лихвен % просрочени	1001 66	93,8 6,2	1134 9	99,2 0,8	1243 5	99,6 0,4
Матер. техн. снабдяване	496	11,1	522	11,7	572	12,0
в т.ч. редовни и с повишен лихвен % просрочени	475 21	95,8 4,2	507 15	97,1 2,9	568 4	99,3 0,7
Външна търговия	443	9,9	418	9,3	338	7,1
в т.ч. редовни и с повишен лихвен % просрочени	359 84	81,0 19,0	415 2	99,5 0,5	335 3	99,1 0,9
Други отрасли	-	-	15	0,3	9	0,2
в т.ч. редовни и с повишен лихвен % просрочени	-	-	12 3	80,0 20,0	8 1	88,9 11,1

През отчетната година в структурата на краткосрочните кредити по отрасли на народното стопанство не настъпиха съществени изменения. Банките кредитираха стопанските организации в съответствие с изискванията за повишаване ефективността от използването на оборотните средства.

В края на отчетната 1972 година фактическите остатъци на заемите за оборотни средства нарастват в сравнение с 31.XII.1971 година с 6,5 %, при нарастване на обществения продукт и националният доход със 7 %. Просрочените заеми намаляха на 128 милиона лева срещу 325 милиона лева в края на 1971 година, или с 60,5 %, а просрочените платежни документи към доставчиците за оборотни средства се намалиха от 183 милиона лева на 69 милиона лева, или с 62,3 %. Общо просрочената задължителност за оборотни средства в края на 1972 година заема 4,1 % от всички заеми за оборотни средства, срещу 11,1 % към 31.XII.1971 година.

Същевременно средногодишният размер на всички оборотни средства на стопанските организации нарасна с 3,6 %, а реализацията се увеличи с 8,8 %. Всичко това доведе до значително ускоряване на обръщаемостта на всички оборотни средства с 4 дни, като, след елиминиране влиянието на преоценката от реформата на фабрично-заводските цени от 1971 година, е реализирана относителна икономия на оборотни средства в народното стопанство в размер на 484 милиона лева.

Най-голяма относителна икономия на оборотни средства е реализирана в стопанските организации от външната търговия - 173 млн. лева, в промишлеността - 128 млн. лева, във вътрешната търговия - 121 млн. лева и в селско и горско стопанство - 80 млн. лева, или общо 502 млн. лева. Същевременно, в стопанските организации от строителството, материално-техническото снабдяване, други отрасли на материалното производство и извън сферата на материалното производство е съществено забавяне на обръщаемостта, като са ползвани относително повече оборотни средства в размер на 18 милиона лева.

Постигнатите благоприятни резултати от използването на оборотните средства са резултат в значителна степен на повишаването на банковия контрол и въздействието върху дейността на стопанските организации.

През отчетната година органите на банката извършваха системно проучване на причините, поради които някои държавни стопански организации изпаднаха в тежко финансово затруднение.

Главно внимание се обръщаше на причините за създадените наднормативни натрупвания от стоково-материални ценности, на обвързката на плана за материално-техническото снабдяване със стойността, на плана за производството с плана за реализацията, както и на правилното разпределение на годишния план за производството и реализацията по тримесечия и др.

Изводите от тези проучвания се използваха на срещи с ръководствата на обединенията за набелязване на конкретни мероприятия за подобряване на финансовото им състояние, което се изразяваше в определяне на срокове за ликвидиране на залежали и ненужни стоково-материални ценности, събиране на вземанията от нередовни купувачи, разрешаване на допълнителни кредити при определени условия и срокове, въвеждане на санкцията "особен режим на кредитиране и плащания" и т.н.

В отделни случаи, когато възникването на финансовите затруднения беше предизвикано от нереално определяне на норматива на оборотните средства на клоновете на стопанските организации, след внимателна преценка, същият беше увеличаван. Така, нормативът на оборотните средства на ЕКЗ "6-ти септември" - София, към ДСО "Балканкар", беше увеличен с 1.200 хиляди лева с оглед да се избегнат финансовите затруднения във връзка с кооперираните доставки. Увеличен беше нормативът на оборотните средства на предприятията към ДСО "Рила", като бяха преразгледани съществуващите нормативи за основните материали, незавършеното производство и готовата продукция вследствие на настъпналите изменения от технологичен и друг характер, с оглед създаване на условия за увеличаване на количеството и повишаване на качеството и асортимента на стоките за вътрешния пазар и за износа и др.

Банково въздействие особено се засили във връзка с осигуряването на изпълнението и преизпълнението на насрещните планове на стопанските организации.

През отчетната година банката наложи санкцията "Особен режим на кредитиране и плащания" на 13 предприятия, които не вземаха мерки за подобряване на финансовото си състояние, като ги лишаваше от правото да ползват ускорената форма на плащания.

Същевременно, в резултат на подобряване на финансовото им състояние, банката отмени санкцията "Особен режим на кредитиране и плащания" на 45 предприятия, а на Завода за електромедицински апарати - София, на който беше наложена най-тежката санкция на банката през 1971 година - изключване от кредитиране, кредитирането бе възстановено.

Засиленият банков контрол и подобрената работа на стопанските организации доведе до значително намаляване наднормативните запаси в народното стопанство. Тези запаси в държавните стопански обединения от 303 млн. лева на 31.XII.1971 година намаляха на 196 млн. лева към 31.XII.1972 година, или с 35,3 %. За намаляване на наднормативните запаси значително допринесе и работата на банката по отстраняване необвързаните в плановете на стопанските организации. По сигнали на банковите органи, производственият план на ДСО "Електронни елементи" - Ботевград, бе коригиран с 1.620 хил. лева по доставки, ненужни за производството на завод "Ворошилов" - София. По предложение на банката беше обезценена готова продукция, загубила потребителската си стойност, с 3.975 хил. лева, произведена от заводите към ДСО "Агромашина", а в някои предприятия бяха снети от плана за материално-техническото снабдяване някои ненужни за производството им материали.

Независимо от постигнатите благоприятни резултати, изразени в ускоряване на обръщаемостта и в значителна относителна икономия на оборотни средства, в отделни отрасли и стопански организации все още се допускат някои недостатъци и слабости, които затрудняват тяхното финансово състояние.

При анализирането на финансовото състояние на някои държавни стопански организации беше констатирано, че се произвежда продукция без осигурена реализация.

Така например, към 30.IX.1972 година ДСО "Тежка химическа промишленост" нямаше осигурен пласмент на 1710 тона техническа коприна 10,6/1 на обща стойност 6276 хил. лева. В ДСО "Респром" не бяха специфицирани 37064 броя, планирани за производство, радио-приемници за над 2 милиона лева и не бяха сключени договори за 1589 броя радиотелефони за 953 хиляди лева. В ДСО "Автопром" не бяха договорени 236 броя ремаркета за 450 хиляди лева. В ДСО "Битово

машиностроене" останала неизплащана 4055 броя газова печки за 657 хил.лева, произведени през 1971 година и др. За тези и други подобни случаи банката своевременно информира Министерския съвет.

Въпреки посоченото по-горе общо намаляване на наднормативните запаси, в държавните стопански обединения "Металургия и рудодобив", "Респром", "Изот", "Корабостроене" и "Промилене строителство" се създадоха наднормативни запаси в размер на 161 млн.лева, които представляват 32,4 % от общата сума на наднормативните запаси в народното стопанство.

При ДСО "Металургия и рудодобив", въпреки постигнатото ускоряване на обръщаемостта на оборотните средства, към 31.XII.1972 година наднормативните запаси възлизат на 52 млн.лева, които са резултат главно на неритмично снабдяване с материали и значително натрупване на резервни части за основен ремонт. Вследствие на това, обръщаемостта на оборотните средства в това обединение е ускорена спрямо предшестващата година с 6,8 дни, вместо предвидените по плана 13,6 дни.

При ДСО "Респром" наднормативните запаси възлизат на 23 млн.лева поради натрупване на запаси за производството на речни и морски радиолокатори и части за производство на автоматични телефонни централи, вследствие на трудности в усвояване на производството. По тази причина, обръщаемостта на оборотните средства е забавена с 3,3 дни и относително са ползувани повече оборотни средства в размер на 1 890 хил.лева.

Въпреки сигналите от страна на банката, все още не е уреден въпросът за употребата на залежалата вълна при ДСО "Текстил". По наши данни, към 31.XII.1972 година се намира вълна с неосигурена употреба за над 30 млн.лева, а планът за доставките продължава да превишава плана за реализацията средно с около 5 %. Затрудненията произтичат главно от мерниосоподобните вълни, докато острата вълна е недостатъчна и се прави внос. Това налага да се обсъди и реши радикално въпросът за преодоляване на разрыва между доставките и реализацията на вълните.

В ДСО "Изот" наднормативните запаси възлизат на 15 милиона лева, главно поради невложени в производството материали вследствие на намаляване на първоначалната производствена програма.

В ДСО "Корабостроене" наднормативните наличности достигнаха 59 милиона лева, тясно свързани са с продължителния цикъл на производството на кораби с голям тонаж и са покрити със средства от бюджета.

Основна причина за наднормативните наличности в ДСО "Промислено строителство" в размер на 12 милиона лева е предорочният внос на тръби за строящия се газопровод от СССР.

При ДСО "Мебел" стои остро въпросът за намиране пласмент на произведената готова продукция - дограма от завод "Толбухин"-гара Искър. Този завод е нов, модерен, със съвременна техника и капацитет да задоволи изцяло нуждите на строителството с дограма. Строителните организации обаче все още нямат готовност да поемат голямото производство на завода, въпреки изричните разпореждания на Министерския съвет. Поради това, в складовете на завода стои готова продукция средно от 800 до 1200 хил. лева, беза да се закупува своевременно от строителните организации. Тези трудности ще продължат и през 1973 година, тъй като по плана се предвижда производството на 1.040 хил. кв. м. дограма, а е договорена със строителните организации едва 729 хил. кв. м. Въпросът се усложнява и от високата цена на дограмата.

През отчетната година в тежко финансово състояние беше и ОСП "Асансьоростроене" главно поради натрупани наднормативни запаси в размер на 10 милиона лева, състоящи се от асансьорни уредби.

В стопанските организации от отрасъл вътрешна търговия с плана за 1972 година бе предвидено стоковите запаси да нараснат с 40 млн. лева. Фактическото нарастване възлиза на около 96 млн. лева. В тази сума обаче са включени непланирани запаси от леки коли "Жигули" за около 25-30 млн. лева, с което фактически стоковите запаси в търговията нарастват с около 66 млн. лева. Същевременно, обаче, някои производствени стопански организации не изпълниха задълженията си към търговските организации за доставка на търсени от населението стоки.

Така например, не се изпълни планът за доставка на редица стоки от номенклатурата на ДСО "Бытovo машиностроене", ДСО "Текстил" ДСО "Мебел", не се осигури доставка на договорените вносни стоки от ВТД "Електроимпекс", ДТН "Химимпорт", ДСП "Хемус" и др., в

резултат на когото на пазара се чувствуваше недостиг на редица търсени стоки за дълготрайна употреба, необходими за подобряване на бива на населението, които посочихме в раздела за емисионната дейност на банката, както и някои хранителни стоки.

През отчетната година банката продължи своята работа по усъвършенствуването на кредитно-разплащателния механизъм. С оглед засилване на въздействието върху обединенията в работата им за подобряване използването на оборотните средства от техните клонове и подразделения, просрочената задълженост на клоновете и подразделенията, вместо от фонд "РТУ" на обединенията, започна да се изисква от техните разплащателни сметки. Предприети бяха и конкретни мерки за защита интересите на добросъвестните доставчици спрямо купувачи, които изпадаха в тежко финансово затруднение. За целта, с оглед на осигуряване нормална работа на клоновете и подразделенията на ДСО ^{се решено} просрочената им задълженост да се изисква от разплащателната сметка на обединенията. С това се засили отговорността и грижите на обединенията за отстраняване на причините, водещи до финансови затруднения на клоновете и подразделенията им.

Все във връзка с облекчаване дейността на добросъвестния доставчик, банката възприе, сторнираните плащания по ускорената акцептна форма, поради невъзможност за изплащането им от купувача, да се кредитират при доставчика със заем срещу платежни документи в срок от 25 дни от постъпването на сторното в банката на доставчика. Въведе се кредитиране със специални заеми за срок над 1 година на стоково-материални ценности, чиято употреба и реализация е затруднена, но при условие, че тези ценности запазват качествата си. Увеличи се оперативността на банковите клонове по отпускането на временни платежни и други заеми.

В. КРЕДИТИРАНЕ НА НЕЗАВЪРШЕНОТО СТРОИТЕЛСТВО И ПРОЕКТИРАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ НА КАПИТАЛНИТЕ ВЛОЖЕНИЯ

За незавършено строителство и проектиране

През отчетната 1972 година, в сравнение с предшестващите две години са ползувани кредити от изпълнителите и инвеститорите за незавършено строителство и проектиране както следва:

Таблица № 10

	1970 отчет	1971 отчет	1972г. отчет	(в млн. лева)	
				Индекс 1972г.	
				1971	1970
1. Общо за народното стопанство	368	1 309	3 328	254,2	904,0
в т.ч.:					
- редовни заеми	342	950	2 791	293,7	816,0
- относителен дял	92,9	72,6	83,9	-	-
- просрочени заеми	26	359	537	149,6	206,0
- относителен дял	7,1	27,4	16,1	-	-
2. На изпълнителите - всичко:	368	1 309	1 606	122,7	436,4
% към т.1	100,0	100,0	48,3	-	-
3. На инвеститорите - всичко:	-	-	1 722	-	-
% към т.1	-	-	51,7	-	-

Главните причини за нарастването на заемите за незавършено строителство и проектиране са следните:

- Както е известно, от 1971 година незавършеното строителство и проектиране премина изцяло на банков кредит.

- През 1972 година, с влизането в сила на новия правилник за капиталното строителство, са въведени кредитиране за незавършено строителство и проектиране, освен на изпълнителите - и на инвеститорите. Както показват данните, тези заеми на инвеститорите към 31.XII.1972 година възлизат на 1722 милиона лева.

- Нарастването на заемите за незавършено строителство и проектиране е резултат обаче и на значителния размер на просрочените по тези заеми. Към 31.XII.1972 година най-голям размер просрочени заеми за незавършено строителство и проектиране са допуснали следните 9 държавни стопански обединения:

1. ДСО "Промислено строителство" (като изпълнител)	162 млн. лв.
2. ДСО "Гражданско строителство"	96 "
3. ДСО "Хидрострой"	32 "

4. ДСО "Балканстрой"	(като изпълнителя)	10 млн. л.
5. ДСО "Енергетика и въглища"	(като инвеститор)	8 "
6. ДСО "Блпром"	"	8 "
7. ДСО "Металосъединение"	"	7 "
8. ДСО "Стара планина"	"	20 "
9. ДСО "Цимент и стр. керамика"	"	11 "
Всичко за посочените 9 обединения:		354 млн. лв
Всичко за страната		537 "
За посочените 9 обединения		66 %

- Основна причина за допуснатия голям размер на просрочени заеми за незавършено строителство и проектиране е невъвеждането в действие на основните фондове в предвидените по плана пускови срокове. За отчетната 1972 година не са въведени основни фондове в действие за 1 192 млн. лева, от които за 898 млн. лева обекти са били завършени, но към 31 декември още не са били приети от комисии.

- Стройците се обекти от строителните организации през годината са били със 73 броя, или с 0,6 % повече от планираните, а броят на предадените обекти на инвеститорите е с 439, или с 5,7% по-малко.

- Трябва да се отбележи и това, че почти през цялата 1972 година банките нямаха възможност да провеждат необходимия контрол върху дейността на строителните организации, съобразно изискванията на новия правилник за капиталното строителство поради това, че продължително време се произчисляваха проектометните документации по новите цени за строителството. По тази причина строителните организации можаха да съставят схеми за разпределяне на дохода едва за деветмесечieto.

ФИНАНСИРАНЕ И КРЕДИТИРАНЕ НА КАПИТАЛНИТЕ ВЛОЖЕНИЯ

През 1972 година, в сравнение с 1971 и 1970 година, са финансирани и кредитирани капитални вложения, както следва:

Таблица № 11

(в млн. лева)

	1970	1971 г. 1972 г.			Индекс 1972 г.		
	отчет	отчет	план	отчет	%	1971	1970
Финансирани капитални вложения общо за нар. стопанство	2769	2658	4379	3001	68,5	113,1	108,4
В т.ч.:							
а) със собств. средства	1089	1201	1798	1421	79,4	118,3	130,4
Относителен дял:	39,4	45,3	41,1	47,3			
б) с банков кредит	840	542	957	674	69,7	124,3	80,2
Относителен дял:	30,3	20,4	22,1	22,5			
в) с бюджетни средства	840	910	1614	906	56,1	99,6	107,8
Относителен дял:	30,3	34,3	36,8	30,2			
1. Капитални вложения по плана	2238	2449	4364	2608	59,8	106,5	116,5
Относителен дял:	80,8	92,3	99,6	86,9			
В т.ч.:							
а) със собств. средства	658	1050	1798	1135	63,1	108,1	172,4
Относителен дял:	29,4	42,9	41,2	43,5	30,9		
б) с банков кредит	813	518	952	610	64,1	117,8	75,-
Относителен дял:	36,3	21,1	21,8	23,4	36,5		
в) с бюджетни средства	767	831	1614	863	53,4	97,9	112,5
Относителен дял:	34,3	36,-	37,-	33,1	22,6		
2. Високоэффективни капитални вложения с банков кредит	-	24	25	22	146,6	97,4	-
Относителен дял:	-	0,9	0,4	0,7			
3. Капитални вложения извън плана по спец. решения	531	180	-	371	-	206,1	69,9
Относителен дял:	19,2	6,8	-	12,4			
а) със собств. средства	431	151	-	286	-	189,4	66,3
Относителен дял:	81,2	83,9	-	77,1			
б) с бюджетни средства	73	29	-	43	-	148,3	58,9
Относителен дял:	13,7	16,1	-	11,6			
в) с банков кредит	27	-	-	42	-	-	155,5
Относителен дял:	5,1	-	-	11,3	-	-	-

От приведените в таблицата данни се очертават следните по-характерни за изпълнението на плана за финансиране на капиталните вложения през отчетната година проблеми:

- В условията на новия икономически механизъм, нараства относителният дял на собствените средства на инвеститорите за финансиране на капиталните вложения по плана за сметка на средствата от бюджета и от банков кредит. Относителният дял на собствените средства на инвеститорите за финансиране на капиталните вложения по специални решения извън плана намалява.

- За отчетната година значително е неизпълнението на плана за финансиране на капиталните вложения - общо с 1378 милиона лева, или с 31,5 %, като от средствата за финансиране на капиталните вложения по плана не са усвоени 1756 милиона лева, а съедновременно са финансирани капитални вложения по специални решения извън плана в размер на 371 милиона лева.

Във връзка с това трябва да се отбележи, че през 1972 година строителните организации са поели извън планирания им обем и строителството на високоефективни капитални вложения. Обемът на тези капитални вложения е включен като обща сума в плана за капиталните вложения на страната. Строително-монтажните работи обаче, по тези капитални вложения не във всички случаи са включени в годишния план за строителното производство на организациите - изпълнители, тъй като същите се явяват през течение на годината и предварително не са разпределени по инвеститори и изпълнители. Поради това, тяхното изпълнение се явява над плана за строително-монтажните работи на съответните организации - изпълнители. Освен това, с решение № 85 от 1972 година на Министерския съвет се разреши банката да продължи по извънпланов ред финансирането на останалите незавършени от 1971 година търговски, за услуги и други малки обекти. Тяхното строителство също не беше заложено в годишния обем на строително-монтажните работи на съответните строителни организации, поради което последното е отчетено като изпълнение над предвидения обем за децентрализирани капитални вложения.

За ръста на капиталните вложения извън плана допринася и предоставената възможност за изпълнение на децентрализирани капитални вложения извън плана за капиталните вложения при реализиране на допълнителни финансови ресурси от инвеститорите.

- Неусвоването на предвидените средства за финансиране на капиталните вложения по плана е тясно свързано с невъвеждането в действие на основните фондове в предвидените пускови срокове.

Общо по плана за годината и от минали години са въведени основни фондове в действие за 2617 милиона лева, от които по плана за годината - 1974 милиона лева, при предвидени по държавния план 3609 милиона лева, или неизпълнението на годишния план възлиза на 1635 милиона лева - 48,2 %, а заедно със завършените, по инициатива от комисии с протокол обр.16, строителни обекти, неизпълнението на плана за годината възлиза на 27,2 %.

- Най-ниско изпълнение на годишния план за въвеждане в действие на основни фондове допуснаха следните държавни стопански обединения:

	Държавен план хил.лв.	Въведени в действие осн.фонд. по плана за годината	% на из- пълнението
ДСО "Енергетика и въглища"	202 162	64 739	32
ДСО "Нефтохим"	55 397	22 545	40,3
ДСО "Тезка хим.промишленост"	472 325	116 022	24,5
ДСО "Фармахим"	36 518	7 232	19,8
ДСО "Електронни елементи"	28 437	9 578	33,7
ДСО "Текстил"	56 624	18 032	31,9
ДСО "Автопром"	20 603	5 775	28,0
ДСО "Стъкло и фин.керамика"	31 868	9 157	28,7
ДСО "Целулоза и хартия"	121 968	3 854	3,2

- Неизпълняването на плана за строителството и неспазването на пусковите срокове довежда ежегодно през последните години до резервиране (блокиране) на все по-голям размер от неусвоени средства от текущата година, за финансиране и кредитиране на капиталните вложения през следващата година. Към 31 декември 1972 година бяха резервирани такива средства, включително банков кредит, в размер на 1517 млн.лева за 5920 обекта.

- Една от основните причини за неизпълнението на плана за строителното производство и неспазване на планираните пускови срокове е и липса на проектно-сметна готовност на инвеститорите за

своевременно откриване на финансирането и започване на строителството. Броят на такива обекти е неоткрито финансиране към 31 декември 1972 година все още възлизаше на 124, с обща сметна стойност 892 милиона лева и годишен лимит 67 милиона лева.

- Редица инвеститори не осигуряват своевременно предвидените им по плана собствени средства, предназначени за финансиране на капитални вложения. Към 31 декември 1972 година такива невнесени средства от инвеститорите възлизаха на 136 милиона лева.

III. ВЪНШНИ ПЛАЩАНИЯ И КРЕДИТИ

Непрекъснатото разширяване на икономическите и външотърговските отношения с чужбина дадоха отражение върху работата на Българската външотърговска банка. Чувствително се увеличиха плащанията във връзка с вноса и износа, реекспорта, нестоковите операции, международния туризъм, вътрешните разплащания между външотърговските организации и др. Общата сума на валутните постъпления и плащания по планирани и непланирани дейности във връзка със стокообмена и операциите от нестоков характер възлезе на 6 521 млн. валутни лева, срещу 5 909 млн. валутни лева през 1971 година, показвайки увеличение от 10,4 на сто.

Като единен разплащателен, кредитен и контролен институт в областта на икономическите отношения на страната с чужбина, БВБ през отчетната година полагаше непрекъснати грижи за по-нататъшно издигане равнището на своята работа, с оглед да оказва максимален контрол, въздействие и съдействие на външотърговските организации и да обезпечи по-висока ефективност на външотърговските сделки.

През 1972 година бе осъществено по-нататъшно усъвършенствование на оперативната работа, въвеждане на нова техника и т.н. В отношенията със своите близо 950 кореспонденти от цял свят БВБ изпълняваше най-стриктно постите ангажменти. Тя утвърди реимето си на солиден банков институт, ползващ се с авторитет и доверие, което допринесе за по-нататъшно подобряване на валутно-финансовите условия на сделките между НРБ и несоциалистическите страни.

И през изтеклата година дейността на банката протече в сложната обстановка на стийкно развитие на капиталистическите валутно-финансови отношения и по-нататъшно изостране на връзката на международната валутна система на капитализма. Главните капита-

листингски валути бяха непрекъснато в състояние на несигурност и нестабилност, което създаваше напрежение на международните валутни и кредитни пазари. Въвеждането на "плаващ" курс на английската лира през м. юни, съществуването на двоен валутен пазар - официален и свободен - в Белгия и Франция, натискът, на който бе подложен щатският долар през цялата година и свързаните с него резки колебания на курса на долара и другите валути, създаваха значителни затруднения при осъществяването на разплащанията с кореспондентите ни от капиталистическите страни при краткосрочните операции.

От друга страна, с разширяване границите на колебание на валутните курсове от 1 на 2,25 % над и под паритета, решено на съвещанието във Вашингтон през декември 1971 година, курсовете можеха да се колебаят до 4,5 % спрямо долара и до 9 % по отношение на валутите извън долара. Този голям процент на отклонение от паритета създаваше допълнителна несигурност при осъществяване на външнотърговските сделки и международните плащания, криеше заплахата от курсови загуби.

Напрежението на международните валутни пазари се засилваше и от обстоятелството, че неизвестностите във връзка с реформата на международната валутна система на капитализма продължаваха да се увеличават, успоредно с изострянето на противоречията между главните капиталистически страни по този проблем. Тази несигурност и неизвестност създаваше пълна с напрежение обстановка, при която най-малкото стресение на отделни валути или мероприятия на национални валутни власти заплашваха да предизвикат стихийни капиталови движения, бягство на капитали от една валута в друга или в злато, в търсене на спекулативни печалби или сигурно убежище.

Това изискваше от БВБ да поддържа непосредствена ежемесна връзка с главните международни валутни пазари и да следи положението на отделните валути. Разширявайки и задълбочавайки непрекъснато своите валутно-икономически проучвания, БВБ предоставяше редовни информации на ръководните органи, на външнотърговските организации, на Министерството на външната търговия и на други министерства и ведомства за тенденциите в развитието на капиталистическите валути и техните курсове. Банката бе търсена и оказваше помощ на външнотърговските организации, особено при сключване на по-големи сделки

е неосоциалистическите страни, при определяне вида на валутата, прогнозите за валутните курсове, прилагането на златните и други защитни клаузи и т.н.

Въпреки, че през дадени периоди на годината бяха отбелязани тенденции към понижаване на лихвените проценти по кредитните и депозитните операции, несигурността на валутните пазари и липсата в известни моменти на достатъчна ликвидност на пазара на еуровалутите изискваха максимални усилия за своевременно осигуряване на плащанията на страната към чужбина. БВБ, следейки непрекъснато колебанията на лихвените проценти в чужбина, и през отчетната година се стремеше да обезпечава най-изгодни за страната условия при финансиране доставките от чужбина, при уреждане кредитните отношения с неосоциалистическите страни и т.н.

Докато валутно-финансовите отношения на нашата страна с неосоциалистическите държави се осъществяваха в обстановка на голяма несигурност, на наличие на значителни рискове от валутен характер, отличителен белег на отношенията със социалистическите страни във валутно-финансовата сфера и през изтеклата година бяха сътрудничеството, взаимопомощта и взаимната изгода. Този характер на валутно-финансовите отношения със социалистическите страни, и особено със Съветския съюз, даде възможност да бъдат изпълнявани своевременно плащанията на БВБ с тези страни, въпреки по-нататъшното значително разширяване на стокообмена, икономическото и научно-техническото сътрудничество, промишленото коопериране, международния туризъм и др.

Банките активно участваха в работните групи и комисии по разработването на мероприятия във валутно-финансовите отношения в рамките на комплексната програма.

Във връзка със задълбочаването на кризата на капиталистическата международна валутна система банките на социалистическите страни засилиха още повече сътрудничеството помежду си при проучване положението на главните валутни пазари, перспективите в развитието на отделните валути, съществуващите опасности от валутни манипулации (девалвации или ревалоризации) и т.н. Редовните съобщения по тези въпроси, уреджани в рамките на СМВ и МВМС, допринесоха за разширяване на взаимната информация и за набелязване своевременно мерки за предотвратяване на щети от курсови разлики и други валутни загуби.

През 1972 година бяха използвани възможностите на МБИС и МИБ за предоставяне на кредити в конвертируема валута. С МБИС бяха договорени средносрочни финансови кредити в размер на 173 млн.вал.лева, като общият им размер достигна на 234 млн.вал.лева, а с МИБ е договорено финансирането в конвертируема валута за 4 обекта на обща сума 17,5 млн.вал.лева.

Същевременно по стокообмена на НРБ със социалистическите страни-членки на СИВ, на нашата страна бяха отпуснати през 1972 година кредити от МБИС в размер на 425 млн.преводни рубли. За сметка на тези кредити нашата страна е извършила 19,7 % от всички свои плащания към социалистическите страни-членки на СИВ.

Трябва да се отбележи, че през 1972 година средногодишната задълженост към МБИС в преводни рубли е намалена от 40,2 млн. през 1971 година на 31,2 млн.лева през 1972 година.

За ползуваните от МБИС кредити, нашата страна е заплатила през отчетната година 760 хиляди преводни рубли, срещу 685 хиляди през 1971 година, като средната лихвена ставка се повиши от 1,70 % на 2,43 %, главно поради това, че през отчетната година нашата страна не е ползувала безлихвен кредит, а същевременно е използван целият лимит по разчетния кредит при 3 % годишна лихва.

IV. БЕЗНАЛИЧНИ РАЗПЛАЩАНИЯ В СТРАНАТА

Общият обем на безкасовия платежен оборот в страната през отчетната 1972 година, както и на извършените безкасови плащания по отделни форми на плащане и относителното им тегло, се характеризира от следните данни:

Таблица № 13

№ п о ред	ФОРМИ НА ПЛАЩАНЕ	1971 година			1972 година		
		платеж- ни до- кументи (хил. броя)	обо- роти (млн. лева)	%	платеж- ни до- кумен- ти (хил. броя)	обо- ро- ти (млн. лева)	%
А	Б	1	2	3	4	5	6
1.	Акцептна-общо:	16036	43278	48,0	17454	47147	48,4
	а) обикновена акцептна	2748	7934	8,8	3699	9631	9,9
	б) ускорена акцептна	13288	35344	39,2	13755	37516	38,5
2.	Вирментна (пла- тежни нарежда- ния)	9971	38985	43,3	11169	40370	41,5
3.	Всички остана- ли форми	1827	7861	8,7	2208	9876	10,1
		27834	90124	100,0	30831	97393	100,0

Безкасовият платежен оборот в народното стопанство се е увеличил през 1972 година в сравнение с 1971 година по бройки с 2,997 хил.броя платежни документи и по суми със 7 269 млн.лева, което представлява ръст от 10,8 % по бройки и 8,1 % по суми спрямо предходната година. Това нарастване е резултат на увеличението на стопанската дейност в съответствие с плана за социално-икономи-ческото развитие на страната.

И през 1972 година акцептната форма на плащане се запазва като основна форма, използвана при разплащанията между стопанските организации по извършени доставки, работи и услуги. Това показва, че кредитно-разплащателният механизъм и направените в него изме-нения и допълнения, с които се премахва автоматизмът при разплаща-нията, не е повлиял отрицателно върху използването както на обик-новената, така и на ускорената акцептна форма на плащане.

На второ място по обхват е вирментната форма на плащане. Относителният дял на тази форма намалява от 43,3 % за 1971 година на 41,5 % за 1972 година, което се дължи главно на преминаване към използване на останалите форми на плащане.

Характерно за отчетната година е увеличението на относителния дял на другите форми на плащане (акредитиви, планови плащания, особени сметки, чекове, периодическо разплащане по салдо) с 1,4 пункта спрямо 1971 година. Това увеличение може да се обясни с въвеждането, което новият кредитно-разплащателен механизъм оказва върху доставчиците, поради което те търсят такива форми на плащане, чрез които да се гарантира по-добре заплащането на извършените от тях доставки. Така например, през 1972 година към акредитивната форма на плащане се насочиха стопански организации-доставчици във взаимоотношенията си с нередовни платци, което спомогна за осигуряване своевременното заплащане на извършените доставки, работи и услуги, а също така и за подобряване на финансовото състояние. Димитираните чекове се използваха почти във всички случаи за заплащане на извършените от транспортните организации услуги.

Състоянието на взаимната задължителност по просрочени платени документи по отрасли на народното стопанство се характеризира от следните данни:

Таблица № 14

(в хиляди лева)

О т р а с л и	Средногодишни остатъци на просрочените платени документи			
	Длъжници		Кредитори	
	1971г.	1972г.	1971г.	1972г.
1. Промисленост	90715	85806	51174	59712
2. Строителство	29155	19402	8797	9559
3. Търговия (едро и дребно) и материално-техническо снабдяване	5433	10551	26615	24209
4. Външна търговия	-	111	11848	8054
5. Селско стопанство (държавно и кооперативно)	4634	2954	2998	2113
6. Транспорт	8677	3645	9412	4790
7. Д р у г и	3565	2578	22385	16600
Всичко:	143180	125047	143180	125047

От данните се вижда, че взаимната задълженост по просрочени платежни документи в народното стопанство намалява от 143 млн. лева през 1971 година на 125 млн. лева през 1972 година, или е снижена с 12,7 %. Най-голям относителен дял от общия размер на просрочените платежни документи като длъжници имат отраслите "промишленост" и "строителство" - 84,1 % през 1972 година, като се увеличава само с 0,3 пункта спрямо 1971 година. В отрасъл "промишленост" той се увеличава с 5,2 пункта - от 63,4 % на 68,6 % за 1972 година, а за отрасъл "строителство" намалява с 4,9 пункта - от 20,4 % на 15,5 % за 1972 година.

Ако се вземат предвид компенсираниите средногодишни остатъци от вземанията и задълженията по просрочени платежни документи се констатира, че отраслите "промишленост" и "строителство" са основни длъжници на останалите отрасли в народното стопанство. През 1971 година задълженията на отрасъл "промишленост" превишават вземанията му с 29,542 хил. лева, а през 1972 година - с 26,094 хил. лева. В отрасъл "строителство" тези суми са съответно 20 358 хил. лева и 9,843 хил. лева.

През 1972 година се осъществи не само намаление на средногодишния размер на просрочените платежни документи, но и на размера им през отделните тримесечия на годината. Така например, докато на 31.XII.1971 година те бяха 183 млн. лева, в края на първото тримесечие намаляха на 142 млн. лева, на 30 септември - на 114 млн. лева, за да достигнат 69 млн. лева на 31 декември 1972 година. Тези, както и посочените преди това данни показват, че прилаганата през отчетната година система на разплащане е оказала въздействие за по-ефективно използване на оборотните средства. Причината за наличието на просрочени платежни документи не следва да се търси в системата на разплащане, както това правят някои стопански организации, а в съществуването на някои слабости в стопанската и финансовата им дейност, които водят до влошаване на финансовото им състояние, изразяващо се в наличието на просрочени платежни документи.

V. КОНТРОЛ ПО ФОНДА "РАБОТНА ЗАПЛАТА"

През изтеклата година една от основните задачи на банковия контрол по фонда "Работна заплата" бе да въздействува за спазване разпоредбите на нормативните документи по икономическия механизъм,

утвърдени с 8-то постановление на Министерския съвет от 29.II. 1972 година, с оглед засилване материалната заинтересованост и отговорност и повишаване обществената производителност на труда.

При провеждането на контрола бяха установени редица нарушения в организацията на стопанската дейност и заплащането на труда, които водят до преразход на фонд "Работна заплата", на разпоредбите относно въвеждане на вътрешната стопанска сметка, късно утвърждаване от обединенията на задачите за техническото равнище и качеството на продукцията и на показателите за ползуването на основните машини, агрегати и производствени линии, по определяне нормативите и размера на премията на ръководните кадри, специалистите и другите служители и пр.

Едновременно с това, банката не отпускаше средства за изплащане на премии от фонда "Допълнително материално стимулиране" на стопанските организации и поделенията им, допуснали нарушения и слабости при формирането и разпределението на фонда "ДМС" поради неспазване указанията за въвеждане на вътрешната стопанска сметка, както и при други нарушения на нормативните документи.

През 1972 година стопанските организации от всички отрасли, без тези от селското стопанство, допуснаха преразход на фонда "Работна заплата" 67 549 хил. лева. В сравнение с 1971 година преразходът се е увеличил със 17 206 хил. лева, или с 34,4 %. В селското стопанство недостигът от средства за разплащане за 1972 година е 70 826 хил. лева, или общият преразход на фонд "Работна заплата" в народното стопанство възлиза на 138 375 хил. лева при 123 522 хил. лева за 1971 година, или увеличен е с 14 853 хил. лева -12 %.

Не-значителен преразход допуснаха следните държавни стопански обединения:

1. ДСО "Гражданско строителство"	-	19 473 х. лв.
2. ДСО "Промислено строителство"	-	19 041 "
3. ДСО "Хидрострой"	-	5 738 "
4. ДСО "Булгарплод"	-	5 167 "
5. ДСО "Цимент и строителна керамика"	-	3 184 "
6. ДСО "Транестрой"	-	2 062 "
7. ДСО "Целулоза и хартия"	-	2 033 "
8. ОСП "Асансьоростроене"	-	1 645 "
9. ДСО "Автопром"	-	1 158 "
10. Главно у-ние строителни войски	-	1 291 "

4

Както отбелязахме по-горе, поради късното уточняване на из-
полнените капиталните вложения във връзка със законението по првостеж
на генералните сметки по новите цени в строителството,
Икономическите организации от отрасъла "Строителство" съставиха планов
стопанските организации от отрасъла "Строителство" съставиха планов
и отчетни схеми само за деветмесечieto и годината. По тази причина
за първите 8 месеца на годината банката отпуснаше на поделенията
им средства за заплати авансово в начисления размер, поради което
нямаше възможност да въздействува за отстраняване недостатъците в
работата им чрез контрола по фонда "Работна заплата".

Прерасходите са допуснати главно поради неизпълнение на
плана за реализацията и платени лихви за просрочени заеми. Освен
това, по нареждане на Министерството на финансите са удържани и
отнесени в загуба за 1972 година 5 % върху сметната стойност на
завършените и предадените до края на годината обекти, които съгласно
Правилника за капиталното строителство не се изплащат на строи-
телните организации, докато не се състави протокола на приемател-
ната комисия. Тези суми са доплатени на стопанските организации
през 1973 година след решенията на приемателните комисии.

Основните причини за прерасходите в другите държавни сто-
пански обединения са: неизпълнение на плана за реализацията, отне-
сени в загуба нереални активи, платени лихви за просрочени заеми,
намаление на печалбата от външната търговия в схемата за образуване
и разпределение на печалбата поради неизпълнение на плана за износа
до направления и др.

Съгласно нормативните документи по икономическия механизъм,
прерасходът по фонд "Работна заплата" се покрива от нормативно по-
лагачите се отчисления за фонд "РТУ", за издръжка на централното
управление, за фонд "Повишаване ефективността на външната търговия"
и за специфичните фондове. В резултат на това, ДСО "Булгарплод" има
за годината прерасход по фонд "РТУ" 1 660 хил.лева, по специфичните
фондове 263 хил.лева и за издръжка на централното управление 502
хил.лева. Прерасходът на издръжка на централното управление е по-
крит със средства от фонда "Икономическо въздействие и подпомагане"
от минали години. Отклонените оборотни средства за разходи по фонда
"РТУ" и по специфичните фондове още не са възстановени. ДСО "Цимент
и строителна керамика" има прерасход на издръжка за централното
управление 223 хил.лева, който също не е уреден.

По същите причини е допуснат преразход на средства за издръжка на централното управление на ДСО "Българско пиво" - 52 хил. лева и ДСО "Безалкохолни напитки и минерални води" - 38 хил. лева, които са покрити със средства от фонда "ИВП" от минали години.

Съгласно нормативните документи по икономическия механизъм, въпросът за уреждане на тези суми се отнася в Министерския съвет. По същия начин ще се реши и въпросът с неиздължените към края на 1972 година заеми, отпуснати от банката във връзка с преразхода на фонд "Работна заплата" общо 723 хил. лева, от които 674 хил. лева на ДСО "Тежко машиностроене" и 49 хил. лева на ДСО "Цимент и строителна керамика".

За допуснатите преразходи по фонда "Работна заплата" стопанските организации са наложили санкции на клоновете си - удържане част от заплатите на ръководните кадри и специалистите на обща сума 35 хил. лева. По-големи суми са удържани при ДСО "Промислено строителство" - 12 хил. лева, ДСО "Автопром" и ДСО "Стара планина" по 3 хил. лева и др.

През 1972 година стопанските организации и подразделенията им са изплатили премии и еднократни премии от фонда "Допълнително материално стимулиране" в размер на 95 080 хил. лева, премии на ръководните кадри, специалистите и другите служители от дейностите, финансирани от фондовете и др. - 3 470 хил. лева, награди от фонда "Социално-битови и културни мероприятия" и други фондове по правителствени решения - 11 668 хил. лева.

През отчетната година банката е следила от близо работата на стопанските организации, които допуснаха преразход на фонд "Работна заплата". При очертали се сериозни слабости в работата на обединенията, в резултат на които няма изгледи преразходът да се покрие до края на годината, банката изискваше въпросът да се внесе за разглеждане от Министерския съвет. По такъв начин се постъпи с обединенията "Хидрострой", "Гражданско строителство", "Промислено строителство" и др.

VI. БАНКОВО ОБСЛУЖВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

През отчетната 1972 година продължи разширяването на банковото обслужване на населението от Държавната спестовна каса.

1. Влогонабирателна дейност

Развитието на дейността на Държавната спестовна каса в областта на влогонабирането е отразено в следните данни:

Таблица № 15

(Партиди броя; суми в млн. лева)

Видове влогове	1970 г.		1971 г.		1972 г.	
	партиди	суми	партиди	суми	партиди	суми
Срочни	27 463	43,3	30 644	50,0	34 078	60,0
Детски	1 651 580	336,3	1 734 766	399,3	1 783 124	471,3
Работни- чески	3 694 234	1 621,1	3 749 599	1 851,0	3 619 398	2 125,7
Условни	2 907	1,0	3 054	1,2	3 508	1,4
Безсроч.	2 502 030	1 137,0	2 535 022	1 280,0	2 512 165	1 453,6
Влогове от чужд. валута	377	0,2	271	0,1	302	0,2
Влогове на чужд. л. в местни лева	19 513	5,1	19 253	5,4	19 381	5,8
Всичко:	7 898 104	3 144	8 072 609	3 587	7 971 956	4 118,0
Жилищни влогове:	284 626	755	323 742	913	363 766	1 107
А ВСИЧКО:	8 182 730	3 899	8 396 351	4 500	8 340 722	5 225

Общо влоговете на населението от 4 500 милиона лева към края на 1971 година нараснаха на 31.XII.1972 година на 5225 милиона лева, или със 725 милиона лева - 16,1 %. В сравнение с 1970 година нарастването е 1326 милиона лева, или 34 %, включително лихвите.

В сравнение с 1970 година най-голямо нарастване - 505 млн. лева имат работническите влогове, следвани от жилищните - 352 млн. лева, безсрочните - 317 млн. лева и детските влогове - 135 млн. лева.

Към 31.XII.1972 година по отношение общия брой на партидите най-голямо относително тегло - 43,3 на сто имат работническите влогове, следвани от безсрочните - 30,1 на сто, детските 21,4 на сто и жилищните влогове - 4,4 на сто. По отношение общия остатък на влоговете най-голямо относително тегло - 40,7 на сто имат също ра-

ботническите влогове, следвани от безсрочните - 27,8 на сто, жилищните - 21,2 на сто и детските - 9,0 на сто.

Одобреният за 1972 година с Разпоредба № 36 от 29.1.1972 година на Бюрото на МС план за прираста на влоговете от вноски на населението в размер 520 млн.лв. бе изпълнен на 121 %, а насрещният план в размер 531 млн.лв. - 119,4 %. Реализиран бе прираст в размер на 634 млн.лв. в т.ч. 184 млн.лв. по жилищно-спестовните влогове.

По видове влогове прирастът бе реализиран както следва:

Таблица № 16

ВИДОВЕ ВЛОГОВЕ	Реализиран прираст (в млн. лева)		
	1970 г.	1971 г.	1972 г.
Срочни	7,9	5,3	8,1
Детски	51,3	52,4	59,4
Работнически	156,1	195,3	235,0
Условни	0,2	0,2	0,2
Безсрочни	108,1	118,9	146,5
Влогови с/ки "чужд. лева"	0,1	-	-
Кредит. с/ки "местни лева"	0,6	0,3	0,4
Всичко:	324,3	372,4	449,6
Жилищни влогове	134,7	149,6	184,1
Всичко:	459,0	522,0	633,7

По местонахождение на вложителите прирастът на влоговете е реализиран както следва:

Таблица № 17

Г о д и н и	РЕАЛИЗИРАН ПРИРАСТ (в млн. лева)				Относителен дял към общия размер на прираста	
	о б щ о	в това число:		в града	в селото	
		в града	в селото			
1970	459	338	121	73,7	26,3	
1971	522	378	145	72,3	27,7	
1972	634	476	158	75,1	24,9	

От данните в таблицата се вижда, че относителното тегло на реализирания в градовете прираст по влоговете през 1972 г. нараства в сравнение с 1971 г. с 2,8 пункта за сметка намаление относителното тегло на реализирания прираст в селата.

Влоговете на населението по групи според техния размер се разпределят както следва:

А. Однокосови електрични вилорова

Таблица № 18

Парцици в хил. брорисци в мш. дн.

	31.XII.1970 Г.				31.XII.1971 Г.				31.XII.1972 Г.			
	П-ци	%	суми	%	П-ци	%	суми	%	П-ци	%	суми	%
До 100 мв.	4	57,4	209	6,6	4	54,6	207	5,8	4	50,2	188	4,6
От 101 до 500 мв.	1	21,7	581	18,5	1	22,2	616	17,2	1	22,6	618	15,0
От 500 до 1000"		885	678	21,6		964	736	20,5		096	842	20,5
Над 1000 мв.		763	1 676	53,3		909	2 028	56,5		1 071	1 344	33,4
О б щ о :	7	100,0	3 144	100,0	8	100,0	3 587	100,0	7	100,0	4 112	100,0

Б. Жилици вилорова

	Парцици-бров, суми-кш. мв.											
	П-ци	%	суми	%	П-ци	%	суми	%	П-ци	%	суми	%
До 400 мв.	14	5,3	2,5	0,3	15	4,6	2,6	0,3	23	6,3	5,2	0,5
От 401 до 1000 мв.	15	5,4	12,0	1,6	14	4,6	12,0	1,3	16	4,3	10,5	0,9
От 1001 до 2000 мв.	65	23,0	109,6	14,5	78	24,1	129,1	14,1	99	26,9	150,3	13,6
От 2001 до 3000 мв.	82	29,0	217,0	28,8	92	28,6	239,3	26,2	76	20,6	180,6	16,3
Над 3000 мв.	106	37,3	414,3	54,8	123	38,1	530,1	58,1	154	41,9	760,4	68,7
О б щ о :	284	100,0	755,4	100,0	323	100,0	913,1	100,0	368	100,0	1107	100,0

От данните в таблицата произлизат следните изводи:

а) за обикновените спестовни влогове:

- чувствително намаляват (абсолютно и относително) по брой на вложителите и по суми влоговете с размер до 100 лева;
- същевременно нарастват по броя на вложителите и по суми влоговете над 100 лева, особено влоговете с размери над 1000 лева;
- средният размер на влоговете до 100 лева се запазва на едно и също равнище - 46 лева в края на 1971 година и 47 лева в края на 1972 година;
- средният размер на влоговете с размери над 1000 лева нараства от 2197 лева в края на 1971 година на 2300 лева в края на 1972 година, или със 103 лева - 4,7 %.

С оглед улесняване на обслужването на населението, в края на отчетната година влоговете на местни лица в чуждестранна валута бяха разпределени за ползуване от вложителите при окръжните банкови клонове.

б) за жилищните влогове:

- влоговете до 1000 лева нарастват както по брой на вложителите така и по суми, но относителният им дял се задържа почти на едно и също равнище (по брой на вложителите - около 10 %, а по суми - около 1,5 %;
- влоговете от 1001 до 2000 лева по брой на вложителите се увеличават с около 50 %, обаче относителният им дял се задържа почти на едно и също равнище - съответно 23 %, 24,1 % и 26,9 %. По суми тези влогове се увеличават повече от два пъти (227 %), но относителният им дял се задържа също почти на едно равнище - съответно 14,5 %, 14,1 % и 13,6 %;
- през 1972 година в сравнение с 1970 година абсолютно и относително намаляват влоговете с размери от 2001 до 3000 лева;
- абсолютно (почти два пъти) нарастват влоговете по суми с размери над 3000 лева, а по брой на вложителите нарастването им е 45 %.

Към 31.XII.1972 година разпределението на влоговете по социален състав на вложителите е както следва (за обикновените спестовни влогове без остатъците по влоговете в чуждестранна валута, влоговете на чуждестранни лица - местни лева и без обездвижените влогове общо за 11,8 милиона лева):

А. Обикновенни спестовни влогове

ВЛОЖЕНИ ПО СОЦИАЛНИ ГРУПИ

	31. XII. 1970 г.		31. XII. 1971 г.		31. XII. 1972 г.		Увеличе- ние 1972 г. спрямо 1970 год.	%	
	Сума	% от влого- вете	Сума	% от влого- вете	Сума	% от влого- вете			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Работници и членове на семейства- та им	1058	33,6	1 224	34,1	1 395	34,0	337	31,9	
2. Служители и чл. на семействата им	767	24,4	867	24,2	1 025	24,9	258	33,6	
3. Членове на ТКЗС и чл. на семействата им	1 024	32,6	1 156	32,2	1 306	31,8	282	27,5	
4. Земеделци едноличници и чл. на се- мействата им	10	0,3	12	0,3	8	0,2	- 2	-20,0	
5. Занаятчи в ТПК и чл. на семействата им	126	4,0	142	4,0	157	3,8	31	24,6	
6. Други /занаятчи, едноличници, сво- бодни професи и др. / и членове на семействата им	159	5,1	186	5,2	215	5,3	56	35,2	
Общо:	3 144	100,0	3 587	100,0	4 106	100,0	962	30,6	
Б. Жилищни влогове									
1. Работници	309,7	41,8	376	41,2	468	42,2	158	51,0	
2. Служители	373	49,4	437	47,8	508	45,9	135	36,2	
3. Членове на ТКЗС в градовете	13	1,6	20	2,2	25	2,2	13	108,3	
4. Земеделци едноличници в градовете ..	0,3	-	5	0,5	5	0,5	4,7	16 пъти	
5. Занаятчи в ТПК	24,0	3,2	29	3,2	35	3,2	11	45,8	
6. Други /занаятчи едноличн., свободни професи и др. /	36	4,8	46	5,1	66	6,0	30	83,3	
Общо:	755	100,0	913	100,0	1 107	100,0	351,7	46,6	

Данните в горната таблица показват значително по-високи темпове на нарастване на жилищните влогове, които към 31.XII.1970 година заемат 19,4% от общата сума на влоговете, а към 31.XII.1972 година - 21,2%.

Общо по всички видове влогове за 1972 г. трайността е 839 дни. По отделни видове влогове трайността в дни е, както следва: срочни - 3311; детски - 1525; работнически - 558; условни - 386; безсрочни - 977; влогове в чуждестранна валута - 679; влогове на чуждестранни лица /в местни лева/ - 2316; жилищни влогове - 1889 дни.

2. Развитие на кредитната дейност за жилищно строителство.

През 1972 г. планът за кредитиране на населението за жилищно строителство бе изпълнен, както следва:

Таблица № 20

/ Суми в хил.лв. /

Видове заеми	Одобен план	Уточнен план	Усвоени средства по кред. план	%
Заеми на работници и служители и др. по реда на жпл.спестовност /разд. II б. "А" от ПКЖС/	132000	132000	86834	66
в т.ч. по стопански начин	29000	29000	19128	66
Заеми на работници в пром. и др. предприятия /по разд. II б. "Б" /	15000	15800	8573	54
Заеми за довършване, възстановяване или преустройство /разд. II б. "Г" от ПКЖС/	10000	10000	5828	58
Заеми на физически лица, пострадали при обществени бедствия и изселващи се по правителствени разпоредби /разд. II б. "Д" от ПКЖС/	1500	1500	67	5
Заеми за топлофикация на жилищни сгради /разд. II б. "Ж" от ПКЖС/	1000	1000	280	28
Заеми за основен ремонт на жилищни сгради /разд. II б. "И" от ПКЖС/	700	700	152	22
Заеми на народни съвети за външно оформяване на фасади /36-то постановление на МС от 3.VII.1965 г./	3000	3000	2443	81
Кредитен резерв	5000	4200	-	-
Общо:	168200	168200	104177	62
Плащания по разрешени заеми на народните съвети	122800	122800	100135	82
А Общо:	291000	291000	204312	70

От данните се вижда, че кредитният план е усвоен незадоволително. Основна причина за това е неизпълнението на програмата за жилищното строителство от страна на строителните организации, главно за пусковите обекти.

За 1971 г. и 1972 г. планът за пускането в експлоатация на жилища е изпълнен, както следва:

Таблица № 21

Показатели	Мяр- ка	Изпълнение	
		1971 г.	1972 г.
<u>ЧРЕЗ ВЪЗЛАГАНЕ</u>			
План	бр	11 806	21 361
Отчет	"	8 908	14 724
Изпълнение	%	75,4	68,9
<u>ПО СТОПАНСКИ НАЧИН</u>			
План	бр	9 961	8 963
Отчет	"	9 798	8 382
Изпълнение	%	98,4	93,5
<u>О Б Щ О</u>			
План	бр		
Отчет	бр	21 767	30 324
Изпълнение	%	85,9	76,2

От данните се вижда, че планът за пускане на жилища, строени чрез възлагане с кредит от Държавната спестовна каса, е изпълнен едва 68,9 на сто, което е и главната причина за неусвояването на одобрения кредит за отчетната година.

Степента на задоволеност на заемоскателите със заеми продължава да бъде много ниска, в резултат на нарастване несъответствието между общия брой на спестителите и броя на спестителите, изпълнили условията за получаване на заем, към броя на завършените жилища. За 1972 г. относителният дял на завършените жилища /строени с кредит от ДСК/ към броя на спестителите, изпълнили условията за получаване на заем, е едва 9,6 на сто, а относителният дял на разрешените заеми към броя на спестителите, изпълнили условията за получаване на заем, е 10,7 на сто.

От изложеното се вижда, че важен проблем по жилищното кредитиране продължава да бъде ниската степен на удовлетвореност със заеми на заемоскателите, изпълнили условията за получаване на заеми. Както бе посочено, главно причина за това е, от една страна, несъответствието на плана за обема на жилищното строителство с нуждите на населението от жилища и от друга страна - неизпълнението на плана за пускане.

За периода 1970-1972 г. броят на ползуваните заеми и остатъкът на задължението по тях /включително и сумите по приети за събиране вземания от ДДФ/ се изменят, както следва:

Таблица № 22

ГОДИНИ	Партиди брой	Суми хил.лв.	В т.ч.: само по заеми, раздадени от ДСК
31.XII.1970	240 165	585 666	446 607
31.XII.1971	262 012	658 460	496 256
31.XII.1972	282 110	737 700	559 313

За разглеждания период остатъкът само на ползуваните от ДСК заеми нараства с кръгло 113 милиона лева.

3. Развитие на потребителското кредитиране

През отчетната година потребителското кредитиране бележи също развитие.

При годишен лимит в размер 185 млн.лв. вкл.кредитния резерв и средствата от надплановите погашения/, бяха раздадени заеми на населението в размер 176 млн.лв.

По видове заеми годишният лимит е усвоен, както следва:

Таблица № 23

/ Суми в хил.лв. /

Наименование на сметките	Годишен план	Усвоен лимит	% на усвоя- ване
Заеми за потребителски и др. нужди	165 120	159 716	96,7
Заеми за покупка на продуктивен добитък	1 500	661	44,1
Заеми за обзавеждане на квартири за нуждите на туризма	2 000	1 024	51,2
Заеми на взаимоспомагателните каси	16 405	14 345	87,4
О Б Щ О :	185 025	175 746	95,0

За периода 1970-1972 г. броят на заемите за потребителски и други нужди и остатъци по тях се изменят, както следва:

Таблица № 24

/ Партиди броя; суми хил.лв. /

Години	Партиди	Суми
31.XII.1970	610 549	86 420
31.XII.1971	692 515	103 612
31.XII.1972	711 184	111 389

За разглеждания период броят на партидите нараства със 100 635, а сумите на заемите - с 24 969 хил.лв. Това говори за големия интерес на населението към този вид заеми.

Във връзка с това бяха внесени за одобрение от МС изменения на Правилника за потребителското кредитиране, с които се разширяват компетенциите на директорите на поделенията на ДСК /увеличават се размерите на заемите, които ще се предоставят на населението в брой/. Във връзка с това, обаче, е необходимо да се осигурят допълнителни кредити за потребителското кредитиране за 1973 г. и следващите години.

x x x

Ежедневно Държавната спестовна каса обслужва около 250 хиляди граждани. Служебните ѝ сгради обаче в големите градове /особено в София, където се обслужват над 15 на сто от клиентите в национален мащаб/ не дават възможност за правилна организация на ра-

ботата във връзка с изпълнение на приетите от Държавния съвет положения и програма за комплексно обслужване на населението. Необходимо е да се разшири мрежата на ДСК и да се доближат услугите до населението. На основата на единната териториално-устройствена схема в зависимост от териториалното разположение на производителните сили, от демографските процеси и от селищната структура на окръзите трябва още до края на 1973 г. да се разработи методика за разширяване на мрежата на ДСК в перспектива до 1990 г.

Въпросът за организацията и въвеждането на безкасовите плащания на данъци, такси за комунално-битови услуги, абонамент за телефон, телевизор, радиоапарат, наеми и закупуване на стоки чрез откриване на текущи сметки при ДСК е с комплексен характер. Създават се сложни взаимоотношения между Държавната спестовна каса, от една страна, и заинтересованите ведомства, стопанските организации и учреждения, от друга. Практически осъществяването на безкасовите плащания в национален мащаб изисква още през 1973 г. напълно да се изясни въпросът за тяхната организация и техника.

Изискванията за изработване динамични нормативи по лихвената тарифа на влоговете и изключително големият ръст на влоговете /в който значителен дял имат и начислените по влоговете лихви/, правят въпроса за лихвата също актуален и подлежащ на решаване.

Във връзка с осигуряване изпълнението на партийните и държавни нормативни документи и на програмата на банковата система по обслужването на населението, е необходимо да се осигури откриването на нови подразделения /фирми/ на Държавната спестовна каса в жилищните, производствените, търговските и курортните агломерации с натрупвания на населението до 30 000 души. Особено е необходимо да се обърне внимание на развитието на мрежата в търговските и курортни центрове.

VII. СЧЕТОВОДНО-ОТЧЕТНА РАБОТА И ИНФОРМАЦИЯ

а/ счетоводно-отчетна работа

Ежегодното влизане в действие на нови мощности в народното стопанство и на нови стопански организации се отразява^В непрекъснато нарастване на счетоводните операции на банката. През 1972 година тези операции са увеличени от 56.747.000 за 1971 г. на 58.677.000 или 3,4% при увеличаване на броя на счетоводителите в банката само с 0,4%. В сравнение с базисната 1970 година броят на

счетоводните операции е увеличен с 8,3 %, а броят на кадрите в банката с 3,4 %. Във връзка с това броят на операциите на един работник нараства също така непрекъснато, при което производителността на труда е увеличена с 4,8 %.

През 1972 година Българската народна банка продължи провеждането на мероприятия за подобряване на банковата счетоводна работа. Стабилизира се преди всичко новата организация на труда в счетоводството при банковите клонове. Поточният метод и специализацията на банковите счетоводители в отделните трудови процеси повиши качеството на счетоводната работа и помогна да се ликвидира полагането на извънреден труд в счетоводството, което до края на 1970 година и отчасти през 1971 година беше обикновено явление при банковите клонове. В тази насока помага и извършената през 1972 г. доставка на събирачни машини и малък брой изчислителни машини. С това нуждите от събирачни машини се задоволиха, а за изчислителните работи се набавят постепенно по планов ред електронни калкулатори "Елка". Нуждите от счетоводни машини се преценяват и доставките се планират с оглед и на бъдещата електронна обработка на данните в системата на банката.

От 1.1.1972 година се направиха изменения в сметкоплана на банката, които дадоха възможност за по-правилно отчитане на паричните средства и на заемите на стопанските организации. Постигна се същевременно известно упростяване и съкращаване на синтетичната отчетност при банковите клонове. На основата на подобрения сметкоплан се изработи и издаде Инструкцията за счетоводната отчетност при Българска народна банка, с която се създадоха условия за повишаване квалификацията на банковите счетоводители и подобряване качеството на отчетността. Проведоха се същевременно едномесечни курсове при ВФСИ в гр. Свищов за повишаване квалификацията на главните счетоводители на банковите клонове.

Тези мероприятия създадоха възможност счетоводно-отчетната работа при банковите клонове да се поддържа на сравнително добро равнище. Тримесечните и годишните приключване на сметките са извършвани в определените срокове. Затвърди се приложението на разпоредбите на Наредбата за взаимоотношенията на банките със стопанските организации относно приемането в края на годината на платеж-

ни и други документи. Трябва да се отбележи обаче, че поради незавършването в срок на голям брой обекти по капиталното строителство, резервирането на неусвоените средства по незавършените или завършени, но неплатени пускови обекти и предвидени за доставка, но недоставени до 31 декември машини и съоръжения, несвързани със строящи се обекти, се оказва твърде трудоемка операция. Към 31.XII. 1972 г. са резервирани 1.517 млн. лева от различните източници по плана за финансиране на капиталните вложения. Проблем е също така точното предвиждане и включване на резервираните средства в планове за финансиране на капиталните вложения за следващата година.

б/ Електронна обработка на информацията

През отчетната година пред ГЕИЦ стояха за изпълнение задачи, сведени в две основни направления: - по проучване, проектиране, програмиране и внедряване на отделни подсистеми и задачи по подобряване ефективното използване на електронно-изчислителната машина.

Значително внимание бе отделено на завършване разработването на Концепцията за изграждане на АСУ на финансово-кредитната дейност и нейното обсъждане и приемане от съответните институти и органи към КНТПВО. Същата беше утвърдена, като ѝ се даде висока оценка.

С цел да бъде внесена по-голяма координация и съгласуваност в работата на ГЕИЦ и отделните финансово-кредитни институти, към Централното управление на Българска народна банка бе създаден Координационен съвет с представители от отделните институти,

Започнато бе предварително проучване на информационните потоци и връзка на БНБ със стопанските организации, като се изясниха някои от основните управленчески функции на банката.

За нуждите на БВБ беше извършено проектиране и разработване на програми за отчитане на лимитите и падежираните задължения. Същите бяха внедрени през второто полугодие. Паралелно с това се внесоха редица програмни технологически подобрения в останалите програми, които спомогнаха за повишаване ефективността от автоматизираната обработка на данните на БВБ.

Извършено беше проучване, въз основа на което се разработиха съответни програми за автоматизирано обобщаване на статистическите форми № 4 и 5 на БНБ в национален мащаб. Същите бяха внедрени през течение на годината.

За нуждите на Министерството на финансите, беше внедрен от началото на годината разработения през 1971 година проект за отчитане дейността на финансово-ревизионните органи. Извършена бе подготовка за разработване на програмите по проекта за отчитане приходите от населението, който се експериментира в ГНС - Пловдив.

Извършено бе подобрене на технологическата организация и на програмите по проекта за автоматизирана обработка и отчитане погашенията по жилищните заеми, с оглед използването на дисковите устройства и дисковата оперативна система. Същевременно бяха разработени програми за някои допълнителни разработки по този проект.

Беше разработен проект и програми на подсистемата "Рискова статистика на държавните земеделски стопанства", както и някои допълнителни програми по проекта "Рискова статистика на държавните предприятия", които бяха внедрени през течение на годината.

Ръководството на Центъра отдели особено внимание през годината и на въпросите за по-ефективното използване на наличната техническа база.

През течение на годината ръководството на ГЕМЦ срещаше и определени трудности, заключаващи се в значителното текучество на кадрите и особено на операторския състав в резултат на комплексот причини, имащи предимно обективен характер. Значителни трудности създава и обстоятелството, че все още не е решен основният въпрос свързан с изграждането на АСУ - техническата база на сщия.

VIII. КАДРИ

В края на отчетната 1972 година общо в банковата система бяха заети всичко 13985 служители, от които 9680, или 69,2% са жени. Особено голям е този относителен дял в Държавната спестовна каса, видно от следните данни:

Таблица № 25

	БНБ	БВБ	БНЦ	ДСК	Всичко
Всичко заети служители	7 982	543	108	5 352	13 985
От тях: жени	4 848	394	80	4 358	9 680
§	60,7	72,6	74,1	82,4	69,2

От всички кадри в системата, 57,1 % са при Българска народна банка, 3,9 % - при Българска външнотърговска банка, 38,3 % - при Държавна спестовна каса и 0,7 % - при Електронно-изчислителния център.

В сравнение с 1971 година, броят на служителите в банковата система е нараснал общо с 535 души или с 4%, като при Българска народна банка това увеличение е само 1,3 %, при Българска външнотърговска банка - 2,1 %, при Държавна спестовна каса - 8,7 %, а при Електронно-изчислителния център броят на служителите е намален с 3,1 %. Броят на работниците и служащите в сферата на материалното производство в страната е увеличен също с минимален темп - около 2,5 %. Следователно, с изключение на Държавна спестовна каса, темпът на нарастването на броя на служителите при другите банки е значително под темпа на нарастването на броя на работниците и служащите в сферата на материалното производство.

Възрастовият състав на кадрите в банковата система за сега общо взето може да се оцени като благоприятен - 29,3 % от кадрите в системата са на възраст до 30 години, 55,8 % са на възраст от 31 до 50 години, 13,4 % са на възраст от 51 до 60 години, а 1,5 % - над 60 години. При Българска външнотърговска банка, при Държавна спестовна каса и при Електронно-изчислителния център относителният дял на младите кадри на възраст до 30 години е още по-голям - съответно 37,8 %, 37,8 % и 61,1 %. Обаче, значително по-малък е относителният дял на кадрите до 30 години в Българска народна банка.

В тясна връзка с възрастовия състав стои и въпросът за състава на кадрите по отношения на трудовия стаж. Докато общо за системата с трудов стаж над 20 години са 28,6 % от кадрите, при Държавна спестовна каса кадрите с такъв трудов стаж са само 9,8 %, в Електронно-изчислителния център - 12,9%, в Българска външнотърговска банка - 25,1 %, а в Българска народна банка - 41,7 %.

Големите и отговорни задачи, които се възлагат на банките и ежегодното нарастване на изискванията за повишаване на ефективността на банковия контрол, въздействие и съдействие на стопански организации за изпълняване и преизпълняване на стопанските им и финансови задачи както по държавния план, така и по насрещните плановете, все повече налагат необходимостта от подобряване на състава на кадрите в банковата система чрез абсолютно и относително увеличаване на кадрите с висше образование.

В тази насока характерни тенденции се очертават от анализ на кадрите по групи специалности в Българска народна банка, която изпълнява основната дейност в икономиката по кредитирането и финансирането на стопанските организации за оборотни средства и за капитални вложения, по организирането и осъществяването на разплащанията, по контрола по разходването на средствата по фонда на работната заплата, по цялостния контрол чрез лева в икономиката на страната и като емисионна банка на държавата, планира и регулира паричното обръщение и се грижи за стабилността на националната парична единица.

В тази насока подробният анализ показва, че все още в областта на кадрите стои за решаване проблемът за образователния ценз в някои от основните дейности на банката. Така, от изпълнителските икономически кадри в края на 1970 година, 58,4 % са със средно образование, в края на 1971 година - 60,2 %, а в края на отчетната 1972 година - 60,6 %. За изпълнителските инженерно-технически кадри относителният дял на тези със средно образование за трите разглеждани години е още по-голям - съответно 89,3 %, 88,7 % и 90,7 %. Подобно е положението и при счетоводните и касови кадри. Тези проблеми са възникнали постепенно в течение на редица години и намаляването на относителния дял особено на изпълнителските икономически и технически кадри със средно образование и увеличаването на относителния дял на висшето образование очевидно не може сега да се постигне в кратки срокове. Но с оглед на това, че главно на тези кадри е възложено изпълнението на основните икономически, аналитични и контролни дейности на банката, очевидно е, че през следващите години се налага постепенно да се вземат мерки за решаването на тези проблеми с оглед на изискванията за издигане на още по-високо равнище на качеството на банковата икономическа и техническа контролна дейност в областта на оборотните средства и капиталните вложения в народното стопанство.

IX. ПРИХОДИ И РАЗХОДИ НА БАНКИТЕ

През отчетната 1972 година банките реализираха печалба об в размер на 283 445 илйади лева.

Приходите и разходите по дейността на Българска народна банка и Българска външнотърговска банка за 1972 година в сравнение с 1971 година се реализирани както следва:

Таблица № 26
(в хил. лева)

№ ред	ПРИХОДИ И РАЗХОДИ	1971г.	1972 г.	Увеличение+ намаление-	Процент
А. ПРИХОДИ					
1.	Лихви по заеми за оборотни средства, съучастия, ценни книжа и по сметки в чуждестранна валута	216 758	188 864	- 27.894	12,86
2.	Лихви по заеми за капитални вложения	117 110	99 405	- 17.705	15,11
3.	Лихви по заеми за незавършено строителство	23 857	65 138	+ 41 781	178,88
4.	Приходи от комисионни операции	34 720	36 795	+ 2 075	5,97
5.	Курсови разлики и други от девизни операции	12 865	512	- 12 353	96,02
6.	Други разходи	2 017	4 561	+ 2 544	126,12
	В с и ч к о:	406 827	395 275	- 11 552	2,84
Б. РАЗХОДИ					
7.	Административно-управителни разходи	20 948	23 015	+ 2 067	9,86
8.	Лихви по сметка на ДСК	90 321	115 104	+ 24 783	27,49
9.	Лихви по разплащателни, фондови и други сметки	25 057	29 875	+ 4 818	19,23
10.	Курсови разлики	818	1 967	+ 1 149	140,46
11.	Други разходи	1 373	1 387	+ 14	1,02
	В с и ч к о:	138 517	171 348	+ 32 831	23,70
	Чиста печалба	268 310	223 927	- 44 383	16,54
	А в с и ч к о:	406 827	395 275	- 11 552	2,84

В общата сума на приходите най-голям дял имат лихвите - кръгло 353 милиона лева или 89,4 %, срещу 357 милиона лева, или 87,7 % за 1971 година.

Намалени са лихвите от стъчастията в капитала на Българска външнотърговска банка и Булстрад с кръгло 7 милиона лева, които за 1971 година, по решение на общите събрания на акционерите, са внесени в приход на републиканския бюджет. Лихвите по редовните заеми за оборотни средства са увеличени с 1,4 милиона, а по просрочените заеми за оборотни средства са намалени с 18,5 милиона лева във връзка със значителното намаление през 1972 година на размера на тези заеми. Намалени са също така лихвите по кореспондентски сметки, депозити и заеми в чуждестранна валута с 5,2 милиона лева.

Лихвите по заемите за капитални вложения са намалени със 17,7 милиона лева, поради преминаването от 1.1.1972 година към кредитиране със заеми за незавършено строителство и проектиране на капиталните вложения през периода на изпълнението им, от една страна, а от друга - незавършването и невъвеждането в действие през 1972 година на голям брой обекти, поради което не са използвани заеми за капитални вложения за тези обекти.

Значително са увеличени събраните през 1972 година лихви по заеми за незавършено строителство и проектиране - 41,7 милиона лева, по посочените по-горе причини.

Приходите от комисионни и девизни операции са намалени, тъй като през 1972 година не е имало промени в курсовете на капиталистическите валути, от които да се реализират курсови разлики.

Бюджетът на Българска народна банка и Българска външнотърговска банка за 1972 година е утвърден на 24 975 хиляди лева. Изразходвани са 23 015 хиляди лева, или реализирана е икономия в размер на 1 960 хиляди лева.

Най-голям дял в разходите заемат платените лихви на предпозирани средства от Държавната спестовна каса. За 1972 година по сметката на ДСК са платени лихви 115,1 милиона лева, или 24,8 милиона лева в повече в сравнение с 1971 година.

По разплащателните, фондови и други кредиторни сметки през 1972 година са изплатени също така в повече 4,9 милиона лева в сравнение с 1971 година, във връзка с не-значителните ардеари, които се задържани през 1972 година по тези сметки.

Във връзка с посочените намаления и увеличения на приходите и разходите за 1972 година, чистата печалба на банките за същата година е намалена с 44,4 милиона лева.

Реализираната чиста печалба от Българска народна банка и Българска външотърговска банка възлиза на 223 926,521,87 лв. в то число на Българска народна банка 169 173 602,14 лева и на Българска външотърговска банка 54 752 919,73 лева.

Утвърдената за 1972 година планова печалба на Българска народна банка 195 300 000 лева не е реализирана в размер на 26 126 397,85 лева. В приход на държавния бюджет са внесени плано вноски 190 700 000 лева. Надвнесената сума подлежи на прихващане от плановите вноски за 1973 година.

От реализираната печалба на Българската външотърговска банка са внесени в приход на републиканския бюджет 55 % - 30 114 105,85 лева. Остатъкът 24 638 813,88 лева подлежи на разпределение от общото събрание на акционерите.

х

х х

От анализа на дейността на банките произлизат следните основни изводи:

1. През отчетната 1972 година банките са подобрили своята дейност, повишен е контролът чрез лева и въздействието върху дейността на стопанските организации относно ефективното използване на оборотните средства. Главно в резултат на това е постигнато ускоряване на обръщаемостта с 4 дни и е реализирана относителна икономия на оборотни средства в народното стопанство в размер на 484 милиона лева.

2. Преизпълнен е планът по влогонабирането.

3. Подобрена е структурата на ползуваните чуждестранни кредити.

4. Подобрено е банковото обслужване на населението с кредит за потребителски нужди, но се налага необходимостта от увеличаване на този кредит през следващите години.

5. Все още някои стопански организации не вземат достатъчно офикасни мерки за отстраняване на причините, довеждащи до финансови затруднения - от някои стоково-материални ценности се натрупват наднормативни запаси, а същевременно в редица случаи се произвеждат търсени от населението стоки и др. Вследствие на тези и други причини се допуска просрочване на банкови заеми за оборотни средства и на платежни документи към доставчиците.

6. В областта на строителството продължава неспазването на пусковите срокове за важни за народното стопанство обекти, не се въвеждат своевременно в действие основните фондове и не се усвояват предвидените по плана средства за финансиране и кредитране на капиталните вложения, вследствие на което все по-голям размер от тези средства се резервира в края на годината за разплащане през следващите години.

7. Все още не е постигнат прелом в дейността на стопански организации от външната търговия за ритмично изпълняване на износ по месеци и тримесечия. Същевременно, налице е постоянен стремеж за предорочен внос, с което през определени периоди на годината се увеличава извънредно обемът на плащанията към чужбина.

Предлагаме Министерският съвет да приеме следното

П О С Т А Н О В Л Е Н И Е:

1. Одобрява отчета за дейността на банките през 1972 година.
2. Задължава стопанските министерства, ведомства и държавните стопански объединения да проведат конкретни мероприятия за по-нататъшно подобряване финансовото състояние на стопанските организации, респективно на техните клонове и подразделения.
3. Задължава околните народни съвети, при строеж на производствени и жилищни обекти в жилищните, производствените, търговските и курортните агломерации с натрупвания на населението до 30 000 души, да предвиждат и осигуряват строителство и на помещението за подразделенията на Държавната спестовна каса.

4. Банките да продължат своята работа относно по-нататъшното засилване на контрола, съдействието и въздействието върху дейността на стопанските организации за подобряване на ефективността в използването както на оборотните средства, така и на средствата за капитални вложения.

София, април 1973 г.

Приложение: 1. Баланс , размн. № 96 от 1 лист.
2. Сметка печалби и загуби за 1972 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(К. Зарев)

ИИ/Написано в 3 екз.

Екз. № 1 за предс. на МС

Екз. № 2 за ПК на БКП

Екз. № 3 за службата

Изпълнител: П. Лазаров

№ 312/24.IV.1973 г.

ЗАГУБИ

ПЕЧАЛБИ

ТЕКСТ	Суми	Обща сума	ТЕКСТ	Суми	Обща сума
I. АДМИНИСТРАТИВНО-УПРАВИТЕЛНИ РАЗХОДИ	<u>23.015.584,08</u>	23.015.584,08	I. ЛИХВИ		
II. ЛИХВИ			а/ По съучастия и ценни книжа	26.915,29	
а/ По кредиторни сметки на банкови институти и други специални сметки			б/ По заеми за оборотни средства		
- на Държавна спестовна каса	115.104.326,29		- редовни	155.487.903,49	
- на Държавен застрахователен институт	2.023.484,83		- просрочени	23.391.592,66	
- на Булстрад	326.461,61		в/ По заеми за капитални вложения		
- на учредения и организации по специални сметки	530.021,26		- редовни	96.562.425,85	
б/ По разплащателни сметки, фондове, дългосрочни депозити и кредитни салда по заемни сметки	25.884.418,82		- просрочени	2.843.559,36	
в/ По кореспондентски сметки, получени депозити, влогове в чуждестранна валута и други	<u>1.110.256,88</u>	144.978.969,69	г/ По заеми за незавършено строителство и проектиране		
III. ДРУГИ РАЗХОДИ			- редовни	42.911.135,91	
а/ Курсова разлика	1.966.854,96		- просрочени	22.226.473,84	
б/ Други разходи	<u>1.386.733,89</u>	3.353.588,85	д/ По други заеми и сметки		
IV. ПЕЧАЛБА		223.926.521,87	- по кореспондентски сметки, депозити и заеми в чуждестранна валута	2.807.013,14	
			- по други заеми и сметки	<u>2.149.629,17</u>	353.406.648,70
			II. ДРУГИ ПРИХОДИ		
			а/ Валутна комисионна	29.048.843,01	
			б/ Други комисионни и курсови разлики	8.257.744,03	
			в/ Други приходи	4.561.423,75	41.868.010,79
		395.274.664,49			395.274.664,49

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/Проф. Т. Тотев/

ДИРЕКТОР:

/Вл. Доцев/

АКТИВ

раз- дели	Наименование	Сума	раз- дели	Наименование	Сума
III	НАРИЧНИ СРЕДСТВА		I	ФОНДОВЕ НА БАНКИТЕ	421.548.741.26
	Резервна каса	235.422.272.17	II	БАНКИ	1.301.547.319.45
	Каса	11.723.088.08	VI	ВЛОГОВЕ В ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА	20.240.875.72
IV	СЪБГОЩЕНИ МЕТАЛИ	22.405.455.16	VII	ПРИХОДИ И РАЗХОДИ ПО ДЪРЖАВ- НИ БЮДЖЕТ И ПО ИЗВЪНБЮДЖЕТ- НИ СМЕТКИ НА БЮДЖЕТНИТЕ УЧРЕЖДЕНИЯ	
V	СЪУЧАСТИЯ И ЦЕННИ ПЛИКА	32.477.075.77		Приходи по републиканския бюджет	
VII	ПРИХОДИ И РАЗХОДИ ПО ДЪРЖАВ- НИ БЮДЖЕТ И ПО ИЗВЪНБЮДЖЕТ- НИ СМЕТКИ НА БЮДЖЕТНИТЕ УЧРЕЖДЕНИЯ			Остатък по републиканския бюджет от минали години	212.493.503.14
	Разходи по републиканския бюджет			Бюджетни сметки на народните съвети и на учрежденията им	
VIII	СПЕЦИАЛНИ СМЕТКИ НА УЧРЕЖДЕ- НИЯ И НА ОБЩЕСТВЕНИ ОРГАНИ- ЗАЦИИ			Извънбюджетни сметки на учреждения	480.235.408.00
	Специални сметки на учрежде- ния и на обществени органи- зации	1.414.772.21	VIII	СПЕЦИАЛНИ СМЕТКИ НА УЧРЕЖДЕ- НИЯ И НА ОБЩЕСТВЕНИ ОРГА- НИЗАЦИИ	
	Разплащания с Министерство на финансите и с други ми- нистерства и ведомства по валутни операции			Специални сметки на учреж- дения и на обществени орга- низации	242.222.977.43
IX	ВАЛЮТНИ И ДРУГИ ИНСТИТУТИ			Разплащания с Министерството на финансите и с други ми- нистерства и ведомства по валутни операции	1.227.861.47
	Свободни средства на Българ- ска външотърговска банка	708.269.853.88	IX	ВАЛЮТНИ И ДРУГИ ИНСТИТУТИ	
XI	ЗАЕМИ НА СТОПАНСКИ ОРГА- НИЗАЦИИ			Българска външотърговска банка	630.063.288.70
1.	Заеми за оборотни средства			Държавна спестовна каса	4.015.876.772.57
	-за допълване нормативите на оборотните средства	2.268.774.773.96		Държавен застрахователен институт	59.227.496.48
	-за временни планови над- нормативни запаси и разходи	1.012.419.704.91		Булетрад	11.418.198.52
	-за временни непланови надно- рмативни запаси	35.228.396.26	X	СРЕДСТВА НА СТОПАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ	
	-за производствени нужди	412.327.010.58		Разплащателни сметки	845.518.687.12
	-за полъване приръста на собствените оборотни средства	12.594.311.00		Акредитивни и други сметки за средства със специално предназначение	109.675.302.52
	-за временен недостиг на средства по фондовете	80.012.713.03		Фондове	1.068.637.940.48
	-по специални решения	269.089.181.25		Дългосрочни депозити	104.601.496.78
	-за нередовни запаси	85.186.460.97		Средства за финансиране на капитални вложения по плана	1.225.853.827.75
	-по разплащанията	115.459.642.99		Средства за финансиране на децентрализирани капитални вложения извън плана	61.277.114.40
	-за недостиг на фонд работ- на заплата	7.311.395.92	XIa	СМЕТКИ НА ВЪНШОТЪРГОВСКИ ПРЕДПРИЯТИЯ	
	Просрочени заеми за оборотни средства	123.996.422.51		Разплащателни сметки	181.978.894.99
2.	Заеми за капитални вложения по плана			Фондове	18.670.593.03
	-за незавършени кап. вложения	470.103.233.21			
	-за завършени кап. вложения	1.750.990.752.88			
	-за собствени оборотни сред- ства за нови обекти и за раз- ширяване на съществуващи				
	Просрочени заеми за капитални вложения по плана	19.914.842.33			
		7.675.122.174.02			
	Пренос			Пренос	10.710.125.730.14

Наименование	Сума	раз- дел	Наименование	Сума
Пренос	7.575.122.174.02		Пренос	10.710.128.730.14
3. Заемн за незавършено строи- телство и проектиране			Валутни сметки на предприятии	
-на строителни и проектант- ски организации	1.251.851.051.16		-разплащателни сметки в чуждестранна валута	22.301.485.00
-на инвеститори	1.500.882.982.97		-фондови сметки в чуждестран- на валута	112.063.394.46
Просрочени заемн за незавър- шено строителство и проек- тиране	527.422.662.08		-текущи сметки в чуждестран- на валута	22.449.843.22
XII СМЕТКИ НА ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ПРЕДПРИЯТИЯ			Вземания на предпр. от пред- чуждестранни акредитивни за износ с покритие	18.135.232.31
Заемн за оборотни средства	863.202.926.57			8.545.319.20
Заемн за капитални вложения			Валутни сметки на частни лица	4.581.947.40
Валутни сметки на предприя- тия			Други валутни сметки	65.067.952.54
-заемн в чуждестранна валута	100.027.887.68	XI6	ЧУЖДЕСТРАННИ КОРЕСПОНДЕНТИ	
-текущи сметки в чуждестран- на валута	12.354.860.97		Текущи сметки	123.090.879.31
Плащания по чуждестранни акредитиви за износ на изка- дане без покритие	13.101.506.30		Клирингови и компенсационни сметки	44.283.194.98
Други валутни сметки	6.238.203.22		Получени кредити	1.075.629.008.50
XI6 ЧУЖДЕСТРАННИ КОРЕСПОНДЕНТИ			Получени фирмени кредити	263.448.759.49
Текущи сметки	192.119.836.18		XII ЛИКВИДАЦИОННИ И СЪДЕБНИ ЗАЕМИ И СМЕТКИ	933.560.14
Клирингови и компенсационни сметки	70.432.253.52		XIV ОСНОВНИ СРЕДСТВА	
Предоставени кредити	121.963.289.50		Изхвърляне на основните средства и на малценните и малотрайните предмети	10.203.844.12
Плащания по външни кредити	13.135.232.30		XV ДРУГИ ДЕБИТОРИ И КРЕДИТОРИ СМЕТКИ	43.340.707.64
Заемн	222.521.704.07			10.777.028.272.74
XI7 ЧУЖДЕСТРАННИ НАРУЧНИ СРЕД- СТВА	10.252.201.58		XVI ПРЕВОДИ	223.926.521.87
XII ЛИКВИДАЦИОННИ И СЪДЕБНИ ЗАЕМИ И СМЕТКИ	280.210.70		XVII РЕЗУЛТАТНИ СМЕТКИ	
XIII КАПИТАЛНИ ВЛОЖЕНИЯ И ОСНОВНИ РЕМОЛТ	557.555.03		XIII РАЗЛИКИ ПО БАЛАНСОВИ СМЕТКИ	
XIV ОСНОВНИ СРЕДСТВА				
Основни средства и малценни и малотрайни предмети	27.779.890.98			
XV ДРУГИ ДЕБИТОРИ И КРЕДИТОРИ СМЕТКИ	470.777.265.61			
XVI ПРЕВОДИ	10.774.637.016.28			
XVII РЕЗУЛТАТНИ СМЕТКИ	72.06			
XIII РАЗЛИКИ ПО БАЛАНСОВИ СМЕТКИ				
Всичко	22.522.153.523.06		Всичко	23.522.166.593.06
ПАСИВНИ ЗАБАЛАНСОВИ СМЕТКИ	21.012.256.373.56		ПАСИВНИ ЗАБАЛАНСОВИ СМЕТКИ	21.012.256.373.56
Общо	44.547.422.966.62		Общо	44.547.422.966.62

Просрочени платежни документи -

За оборотни средства 1964 г. брой за 68.355.477.00 лева
За капитални вложения 666 брой за 1.344.342.52 лева

ДИРЕКТОР: